

Hold da helt ferie!

Det er sommer,
det er sol og
det er ferie...

Side 24-35

■ **Nyt hospital**
i Gødstrup, side 6

■ **Lydløs** køretur
i elbil, side 18

■ **Region Midtjylland**
skal spare, side 12

Tag bladet
med hjem

midt

magasinet **midt** 02•10

Kristian F. Møller ♦ Le Klint ♦ LINDBERG ♦ Morsø Jernstøberi ♦ Poulsen Roser ♦ Odense Marcipan ♦ Nybo Jensen Konfektion ♦ Peter F. Heering ♦ Danæg ♦

Jakob Kongsbak Lassen ♦ Dansukker ♦ Engel ♦ ECCO ♦ vegetæpper ♦ Egmont ♦ Ford ♦ Georg Jensen ♦ H. Carstensen ♦ H. Carstensen Malerforretning ♦ Harboes Bryggeri ♦ IBM Danmark ♦ Illums Bolighus ♦ Jean-Leonard ♦ Hong Ost ♦ Jysk ♦

Ole Mathiesen ♦ Oluf Brønnum & Co. ♦ Skælskør Frugtplantage ♦ Peter Justesen Company ♦ Tapet-Café ♦ Xerox ♦ Skandinavisk Motor Co. ♦

Celli Freifelt ♦ Somods Bolcher ♦ Galle & Jessen ♦ Bing og Grøndahl ♦ Den Kgl. Porcelænsfabrik ♦ L. & S. Signal Textiles ♦ Hannibal Sander ♦ Thiele Briller ♦ Holmegaard ♦ Mørch og Søn ♦ Eft. ♦ Kelsen ♦ Wilbroe ♦

Glyngøre Limfjord ♦ A. C. Perch's Thehandel ♦ Anker Kysters Eft. ♦ Bang & Olufsen ♦ Brodrerne Dahl ♦ Bering House of Flowers ♦ Bisca ♦ Borholms Konserver ♦ C. L. Seifert ♦ Tuborg ♦ Kongens Bryghus ♦ Bon Gøut ♦ TDC ♦

Kongelig Hofleverandør

Historien om firmaerne med et kongeligt prædikat

26. juni - 19. september 2010

Danmarks Industrimuseum

Museet for produktion, levevilkår
og finansiell udvikling

Gasvej 17-19, 8700 Horsens, Tlf. 7562 0788
www.industrimuseet.dk

Albani ♦ Aalborg Akvavit ♦ Kay Bojesen Silver ♦ Kjær & Sommerfelt ♦ Lauritz Knudsen ♦ Magasin du Nord ♦ Ole Lynggaard ♦ Dyrup ♦ LEGO ♦

Trianon ♦ Sv. Michelsen Chokolade ♦ Tørsleff ♦ Tulip ♦ Steff-Houlberg ♦ Volvo ♦ Toms ♦ Århus Possementfabrik ♦ Ceres ♦ F. Bülow & Co. ♦ Statoil ♦ Castrol ♦

Georg Jensen Damask ♦ ASP-Holmblad ♦ A. Dragsted ♦ Royal Copenhagen ♦ Holmegaard ♦ Co'libri ♦ A. Michelsen ♦ Beauvais ♦ Carlsberg ♦ Munke Mølle ♦

- 6 Nyt hospital i Gødstrup**
- 12 Sparetider i Region Midtjylland**

14 Nu er døren låst
Nye tiltag skal sikre, at patienter ikke flygter fra psykiatrisk afdeling

16 Sagde lægen virkelig det?
Læger lærer at tale med patienterne

18 Shh, vi kører elbil!

21 Region Midtjylland i Shanghai

22 Er der en tolk til stede?

24 Endelig ferie!
Det er sommer, det er sol og det er ferie...

36 Sådan bliver det sjovt at gå i skole

38 Gå i fisk

44 Samsøs pryd
En hyldest til stokrosen

48 Kunst på hospitalet

54 Hoftepatienter sendes hjem foran fjernsynet
Ny teknologi gør det muligt at sende patienter hurtigere hjem fra hospitalet

58 Luna i Lemvig

Foto: Expo2010.dk

21 Den lille havfrue på rejse

44 Stokroseidyl på Samsø

Foto: Mogens Laier

18 Sætter strøm til familiebil

Foto: Carsten Ingemann

Faste sider:

Kære læser	4
Regionen kort	10
Den varme kartoffel	34
Mit Jylland	50
Regionen kort	52
Quiz	61
Kryds	62
Vigtige numre	64
Kort over regionen	66

Af Birgitte Thingholm
Ansvarshavende redaktør

Kære læser

En god sommer?

Forventningerne er store. Vi har glædet os længe: Det skal blive en supergod sommerferie!

Men forventningerne kan komme under pres. For det første er det ikke altid, at ens opgaver også synes, at det er tid til at forlade dem i flere uger. Bunken med 'haster' vokser med bekymrende styrke i tiden op til feriestart. Mange løse ender skal bindes sammen, vikarer skal sættes ind i situationen, og hvordan var det lige med hunden – fik vi bestilt pasning til den i tide?

I dette nummer af Magasinet MIDT varmer vi op til sommerferie. Vi taler med en erhvervpsykolog, som giver gode råd om, hvordan man forbereder sig på at holde sommerferie, uden at skulle gøre det med forhøjet puls den første uge. Kodeord er forberedelse og planlægning, lyder det fra psykologen.

Her er der også hjælp at finde i magasinet. Vi har nemlig haft kontakt til regionens mange turistbureauer og bedt om et godt sommerferietip. Det har resulteret i en masse bud på gode oplevelser – fra rappelling ved Bovbjerg Fyr i Nordvestjylland til race med klassiske racerbiler i Århus og til Himmelbjergstur inklusive mobiltelefon og medfølgende mulighed for at downloade himmelbjergfortællingerne. Så der er ingen undskyldninger for ikke at få gang i planlægningen!

Når man ikke hele turen rundt, kan de fleste tips på idé-listen sagtens bruges senere. Personligt har jeg opdaget en gårdbutik-rute tæt på, hvor jeg bor. På www.smorblomst.dk finder man muligheder for at købe skønne madvarer i området omkring Odder. Den rute må prøves.

Læs temaside
side 24 til 35

Sommertemaet tager også en tur omkring Region Midt Vikar – regionens eget vikarbureau. Det står klar med over 800 vikarer: Lægesekretærer, sygeplejersker og social- og sundhedsassistenter. Mangler en afdeling på et hospital en vikar, ringer man til vikarbureauet, der sørger for at koble den rette person til rette job. Og så kan den ferierende medarbejder holde ferie med god samvittighed. ■

magasinet **midt** ■ juni 2010 ■ magasin for medarbejdere og borgere i Region Midtjylland

Region Midtjylland
Koncern Kommunikation
Skottenborg 26
Postboks 21
8800 Viborg
Tel. 8728 5000
Fax 8728 5001
www.magasinetmidt.rm.dk
magasinetmidt@rm.dk

Redaktion:
Kommunikationschef
Birgitte Thingholm (ansv.)
Journalist Anne Domino (red.)
Grafiker Birte Randeris
Journalist Mette Breinholdt
Journalist Jørn Gade
Fotograf Tonny Foghmar
Grafiker Sine Claudell

Se www.magasinetmidt.rm.dk
for yderligere information.

Forside: Tonny Foghmar
ISSN: 1902-2743

Produktion: Grafisk Service
Tryk: Datagraf
Annoncer: DG Media A/S, Tel. 7027 1155
Oplag: ca. 40.000

Eftertryk tilladt med tydelig kildeangivelse
Næste nummer udkommer september 2010

midt
regionmidtjylland

DYR?

Hvis du synes, at en god forsikring er dyr, skulle du prøve en dårlig. Den kan let blive et hunde-dyrt bekendskab, hvis den ikke dækker, når der sker skade på dine børn, din bolig, din bil, dit sommerhus, din virksomhed, dine kunstværker, din firbenede vens smykker eller noget andet, du holder af. Hos Midtjysk Forsikring forsikrer vi de ting, som har værdi for dig.

Midtjysk Forsikring

Tæt på dig og dine værdier

ADELGADE 92, 8660 SKANDERBORG, TLF. 8794 1818, WWW.MIDTJYSKFORSIKRING.DK

Goodstr

– fra pløjemark
til hospitalsby

**Om ti år skal det
Det Nye Hospital i
Gødstrup stå klart til
indflytning og arbejdet
med at forvandle
en bar mark til en
levende hospitalsby
er godt i gang.**

Tekst: Mette Mortensen og Anne Domino
Foto: Tony Brächner

Gødstrup nordvest for Herning. I dag en landsby med huse, marker og gravhøje. Om ti år hjemsted for landsdelens største hospital, Det Nye Hospital i Gødstrup (DNV-Gødstrup).

Selvom første spadestik endnu ikke er taget, er arbejdet med at formulere visioner og tanker for byggeriet i fuld gang.

Men det er endnu alt for tidligt at vise tegninger af byggeriet frem – de er nemlig slet ikke lavet endnu, forklarer Michael Hyllegaard, projektleder i projektorganisationen for DNV.

– Lige nu arbejder vi på at danne grundlaget for, at tegningerne kan laves. Vi finder blandt andet frem til og holder styr på alle de mennesker og organisationer, der skal inddrages i projektet, siger han og peger på et kæmpemæssigt whiteboard, som fylder hele den ene væg i projektorganisationens kontor i administrationsbygningen på Regionshospitalet Holstebro.

Whiteboardet er fyldt med sort-tusch skriblerier. I det ene hjørne hænger der en liste, som ser ud til at være udvidet flere gange. Listen indeholder navne og adresser på kontaktpersoner hos alt fra politi, Herning Kommune og Taxa til Naturfredningsforeningen,

DET NYE HOSPITAL I VEST (DNV-GØDSTRUP)

Optageområde:
cirka 300.000 borgere

Antal senge: 500-550

Areal: 36 hektar med mulighed for
at udvide til 66 hektar

Etageareal:
cirka 150.000 kvadratmeter.

Skønnet pris:
Cirka 4 milliarder kroner

Placering: Gødstrup

kunstforeninger, medarbejderorganisationer og patientforeninger.

– Listen indeholder alle de interessenter, som på et eller andet tidspunkt skal inddrages i processen. Nogle har allerede været taget med på råd, mens andre bliver taget med på råd senere. Alle, der har input til projektet, kan altså sagtens nå at være med. Det er faktisk først nu, vi for alvor begynder, forklarer Michael Hyllegaard, der – indtil nu – kan tælle ikke mindre end 70 interessenter på listen.

Højt til toppen

Det Nye Hospital i Gødstrup skal kunne rumme 500-550 senge. Projektet er dimensioneret til 150.000 etagekvadratmeter på en byggegrund, der er 360.000 kvadratmeter stor.

I princippet kunne man derfor vælge at bygge hele hospitalet i ét plan, men det er nok mere sandsynligt, at hele eller dele af hospitalet bliver bygget i flere etager, så der bliver god plads til parkeringspladser og grønne områder i hospitalsbyen.

Lokalplanen tillader, at der kan bygges i op til 120 meters højde i dele af området, mens der i andre områder kun må bygges op til fjerde etage.

Projektleder Michael Hyllegaard og planlægger Randi Nedergaard-Hansen fra projektorganisationen i DNV-Gødstrup forsøger sig som murere, men tilkalder nok nogle rigtige nogen af slagsen, når Det Nye Hospital Gødstrup skal bygges.

De første streger til tegningerne af hospitalsbyen bliver slået i 2011, men der er lagt op til en løbende proces, hvor dele af hospitalet først bliver tegnet færdigt, når det er nødvendigt.

– Den teknologiske udvikling gør, at man hele tiden må justere, hvordan man bygger hospitaler. Derfor vil vi gerne nå så langt hen i processen som muligt, før vi tager bindende beslutninger om, hvordan byggeriet skal se ud. I praksis betyder det, at der i første omgang skal klarlægges en overordnet funktionel og arkitektonisk helhedsplan for hospitalsbyen, samt hvordan første fase af byggeriet skal udformes. De senere faser detailplanlægges ikke før det er nødvendigt, forklarer Randi Nedergaard-Hansen, planlægger i projektorganisationen for DNV.

En stue - én seng

Hovedparten af patienterne vil ankomme til ét bestemt sted på hospitalet:

– Den fælles akutmodtagelse bliver stedet, hvor alle akutte patienter modtages. Det er et princip, man også er ved at indføre på de eksisterende hospitaler, og som er det bærende på Det Nye Universitetshospital i Skejby og også vil være det i Det Nye Hospital i Gødstrup, forklarer Michael Hyllegaard.

Hospitalet vil desuden være kendetegnet af en-sengs-stuer. Det betyder, at mange undersøgel-

ser kan foregå på patientens stue, risikoen for infektioner mindskes, og pårørende kan i højere grad være på besøg og måske endda overnatte på hospitalet. I tilknytning hertil vil der være baderum, som er større end i 60'ernes sygehusbyggeri og med plads til plejekrævende patienter samt de svært overvægtige, såkaldt bariatriske, patienter.

Byt til nyt

Det Nye Hospital i Gødstrup har været omgærdet af følelsesladede diskussioner om placering og om det hensigtsmæssige i at bygge nyt.

Projektleder Michael Hyllegaard er imidlertid ikke i tvivl om, at den bedste løsning for alle parter er at bygge nyt.

– Nu er det jo en politisk beslutning, at der skal bygges nyt. Men som Cowi-rapporten også pegede på, så er det et faktum, at det er billigere at bygge nyt på en bar mark frem for at bygge videre på et eksisterende hospital, siger han.

Planlægger Randi Nedergaard-Hansen er ikke i tvivl om, at det også er en bedre løsning at bygge nyt.

– Når man bygger ud fra en eksisterende struktur, så må man bygge i forhold til det, der er. Men når man bygger på en bar mark, så er man fri til at ryste posen og placere alle elementerne der, hvor de ligger mest optimalt, forklarer hun.

TIDSPLAN:

Juni 2010: Region Midtjylland indsender foreløbig ansøgning om tilsagn til finansiering af projektet til regeringens rådgivende udvalg.

Efterår 2010: Projektkonkurrence udskrives for arkitektfirmaer

November 2010: Regeringen og det rådgivende udvalg kommer med et foreløbigt tilsagn

Andet kvartal 2012: Første spa-destik

Cirka 2020: Indvielse

Følg med i, hvordan det Det Nye Hospital i Gødstrup bliver til på www.vest.rm.dk/dnv

Tag toget til hospitalet

Det er i øvrigt ikke kun Region Midtjylland, der arbejder med byggeplaner på de indtil videre bare marker i Gødstrup.

Herning Kommune har planer om at anlægge en helt ny bydel med 1800 boliger, institutioner, detailhandel og liberale erhverv ved hospitalet.

Trafikken til og fra hospitalsbyen og den nye bydel er der også tænkt på. I den nordlige del af hospitalsområdet løber jernbanen mellem Holstebro og Herning. Planen er at etablere en station eller et trinbræt her til gavn for alle dem, som får deres gang på hospitalet og i den by, der vil vokse op i takt med, at byggeriet skrider frem. ■

Konferencer og møder i Danmarks skønneste natur Forestil dig at holde mødet lige her!

Man kan sige meget om Niels Bugges Kro & Hotel, men noget stort conferencecenter - det er vi altså ikke. Til gengæld er vi et spændende alternativ med vel nok Danmarks bedst beliggende mødelokaler. Her har I muligheden for at holde jeres konference, ledelsesmøde eller gruppemøde i fred og ro - midt i Dollerup Bakker.

Pavillonen ved kroen - med udsigt over Hald Sø - er det perfekte sted for konferencen eller produktpræsentationen. I spiser i de hyggelige lokaler på Niels Bugges Kro, kun 2 min. gang fra pavillonen. Kroen er kendt vidt omkring for kulinariske oplevelser i særklasse. Der er mulighed for at leje alt teknisk udstyr, og I er velkomne til at medbringe eget udstyr. Der er internetadgang, flipover og overhead i lokalet.

Konferencepakke:

Frugt - formiddagskaffe med morgenkager - frokostbuffet eller Lunch tallerken - eftermiddagskaffe med f.eks. hjemmebagt kage - 3 retters aftenmenu i restauranten. **Pris pr. person ved min. 10 personer/mødelokale 10 personer. KUN 650,-** Excl. drikkevarer.

Tillæg for morgenmad: hjemmebagt brød, smør, ost, rullepølse og marmelade; 75,- pr. person.

Ønsker I overnatning?

Så glæd jer til en god nats søvn på et af landets mest unikke hoteller: Niels Bugges Hotel. Læs meget mere på www.nielsbuggeskro.dk

NIELS BUGGE

KRO · HOTEL · ANNEKS

Ravnsbjergvej 69 · Dollerup · 8800 Viborg · Tlf. 8663 8011 · www.nielsbuggeskro.dk

Nye taburetter til politikerne

En del af regionsrådsmedlemmerne fra Region Midtjylland har fået plads i et af Danske Regioners landsdækkende udvalg. Anne V. Kristensen (V) er næstformand i Sundhedsudvalget, hvor Conny Jensen (S) og Jacob Klærke (SF) er medlemmer. Anne V. Kristensen er desuden næstformand i Danske Regioners Social- og psykiatriudvalg, hvor Laila Munk Sørensen (S) også har fået en plads. Ulla Diderichsen (V), Gert Schou (S), Poul Erik Andersen (S) og Jacob Klærke er medlemmer af Udvalget for regional udvikling. Anders Kühnau (S) er næstformand i Løn- og personalepolitisk udvalg, hvor Aleksander Aagaard også har sæde. Bente Nielsen (SF) og Anders Vistisen (DF) er medlemmer af Ad-hoc udvalget om demokrati, mens Poul Müller (K) er formand for Ad-hoc udvalget om sundhedsinnovation. ■

Vidste du, at
36 procent af
midtjyderne gerne
vil have flere
kulturprogrammer
på DR, mens 47
procent er imod?

TNS Gallup for
Berlingske Tidende

Vikinger på skolebænken

Region Midtjylland har netop givet Bork Vikingehavn under Ringkøbing-Skjern Museum og Moesgård Museum knap tre millioner kroner til et fælles udviklings- og uddannelsesprojekt om levendegørelse af vikingetiden. Projektet, Vikinger på Tværs, har til formål at indfri det store oplevelsesøkonomiske potentiale, der ligger i historien om de vikinger, der levede og døde, fascinerede og forfærdede overalt på det europæiske kontinent for 1000 år siden. Erfaringerne fra det to-årige projekt munder måske ud i, at der oprettes en »vikingeskole« eller et »vikingeakademi«. ■

Vidste du, at
56 procent af
midtjyderne mener,
at julen er den
største kirkelige
højtid i Danmark?

Kilde: TNS Gallup
for Berlingske Tidende

En million kroner til »energifoder«

Hvorfor nøjes med at få bioethanol ud af planterne, når man samtidig kan få højværdi proteinfoder til svin og fisk ud af processen? Ræsonnementet kommer fra en gruppe virksomheder og vidensinstitutioner, der vil udvikle dyrefoder som et sideprodukt fra et stort bioethanol-anlæg, der skal bygges i Grenaa. Ved at få to produkter ud af én råvare bliver begge produktioner mere bæredygtige både økonomisk og miljømæssigt. Samtidig skaber det erhvervsudvikling og nye arbejdspladser. Vækstforum for Region Midtjylland foreslår, at regionen støtter projektet med en million kroner fra regionens midler til erhvervsudvikling. ■

Hospitalet har fået store ører

På Regionshospitalet Horsens og Brædstrup har man rettet blikket – og ørerne – mod personalets kommunikation med patienterne. Hospitalet har formuleret femten grundlæggende kommunikationsprincipper, som fremover skal danne fælles referenceramme for kommunikationen på regionshospitalet. - Som patient er man sårbar. Man står med hatten i hånden og er afhængig af andres hjælp. Man er ikke patient af lyst, men af nød, siger HR konsulent Ane Stürup, som er ankerperson i processen. Principperne trådte i kraft for alle hospitalets ca. 1.600 medarbejdere fra begyndelsen af 2010. ■

Hver anden bruger computer på jobbet

Computeren er blevet hverdag for 57 procent af medarbejderne i virksomhederne i Region Midtjylland. Det viser en undersøgelse, som Region Midtjylland står bag. Århusianerne bruger computeren flittigst på arbejde. I Århus betjener tre ud af fire medarbejdere nemlig en computer i hverdagen. På Samsø ser det helt anderledes ud. Her klarer 90 procent af medarbejderne i virksomhederne sig uden skærm og tastatur. 500 virksomhedsledere i virksomheder med fem til 250 ansatte har deltaget i undersøgelsen.

Indiske læger glade for Danmark

Langt de fleste føler sig integrerede og er tilfredse med deres job. Sådan lyder den afsluttende status for de 26 indiske læger, der fik arbejde i Region Midtjylland for to år siden. Ansættelsen af de indiske læger var et pilotprojekt, og det er blevet fulgt tæt for at lære af erfaringerne med at hente arbejdskraft så langt fra Danmarks grænser. Der har været knaster undervejs. Men i evalueringen svarer tre ud af fire indere ja eller måske til, om de ville være taget til Danmark, hvis de på forhånd havde kendt forløbet. På trods af kulturforskelle og geografiske afstande er kun seks rejst hjem. ■

Sparetider i Region Midtjylland

Regionsrådet i Region Midtjylland kommer på hårdt arbejde, når der i løbet af sommer og efterår skal findes besparelser for 250 millioner kroner på budgettet for sundhedsområdet i 2011.

Tekst: Anne Domino

Politikerne i regionsrådet i Region Midtjylland tog i slutningen af maj hul på det arbejde, der i løbet af efteråret skal blive til et budget for sundhedsområdet i Region Midtjylland for 2011.

Opgaven er svær, for der skal spares 250 millioner kroner.

Det er politikernes opgave at finde ud af, hvor det gør mindst ondt at spare. For spares, det skal der.

Allerede den 25. maj var politikerne samlet til budgetseminar, hvor de blev præsenteret for det sparekatalog, administrationen og hospitalerne har udarbejdet. Politikerne mødes igen den 21. juni for at drøfte sparekataloget.

Et sparekatalog er hel en vifte af muligheder for, hvordan man kan spare et vist antal penge. Der er altså tale om en opregning af muligheder, som politikerne kan tage stilling til.

Politikerne kan også vælge at kassere spareforslagene fra administrationen og hospitalerne og erstatte dem med andre løsningsforslag.

Sparekataloget fra administrationen og hospitalerne indeholder sparemuligheder for 300 millioner kroner. Altså noget mere, end de 250 millioner kroner, som politikerne skal spare.

Den 2. september 2010, mødes politikerne igen til budgetseminar for at drøfte, hvad de er nået frem til.

Budgettet skal være vedtaget senest den 1. oktober. Det står i loven.

I Region Midtjylland kommer budgettet – og vedtagelsen af det – på dagsordenen ved regionsrådsmødet den 29. september.

Inden politikerne vedtager budgettet, skal medarbejderne i Region Midtjylland høres. Det sker løbende gennem Regions- og Hoved-Med-Udvalgene.

Du kan se en grafisk fremstilling af budgetlægnin-gen her på siden. ■

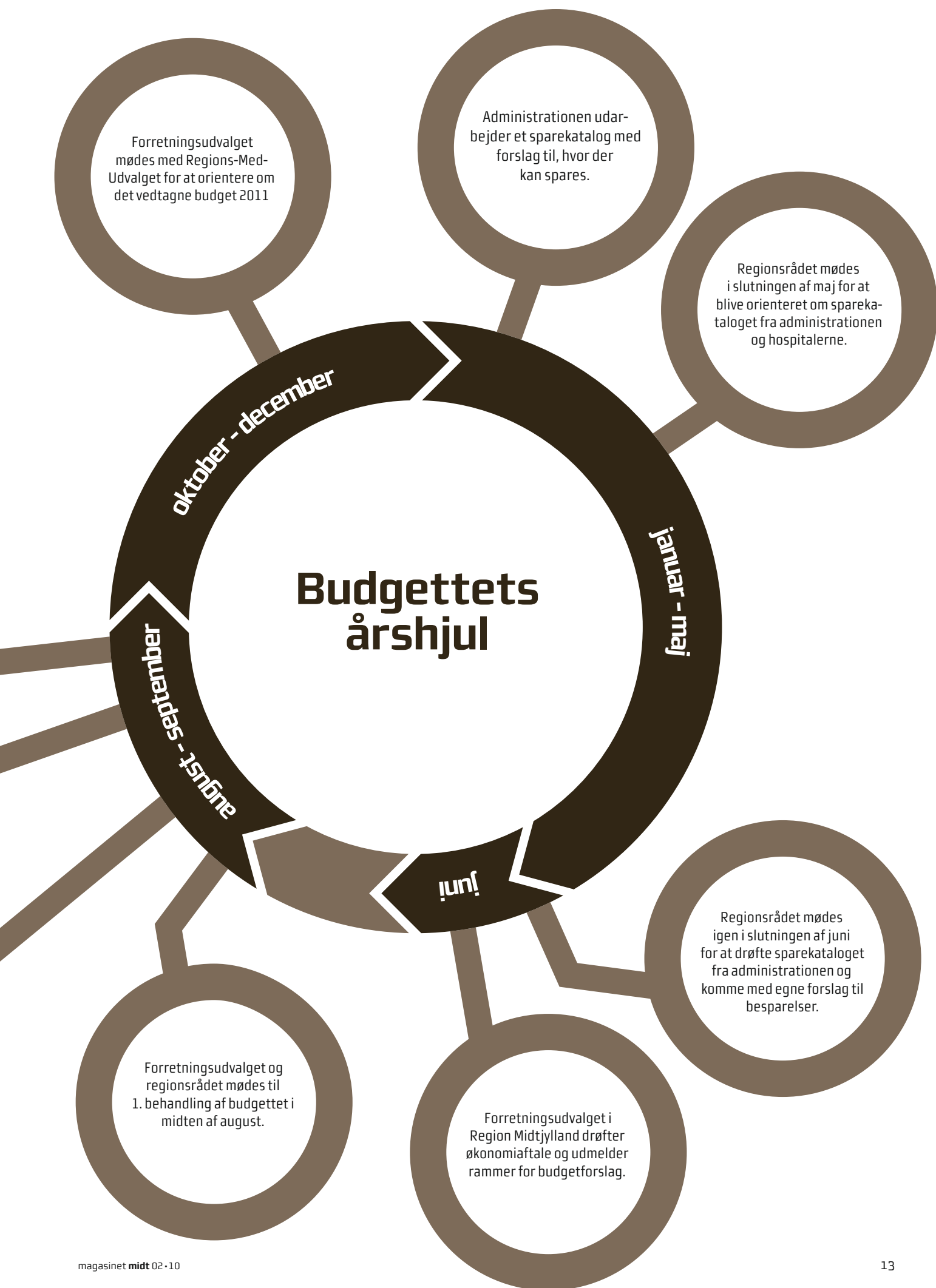
Budgettet vedtages på regionsrådsmødet den 29. september 2010.

Forretningsudvalget og regionsrådet mødes til 2. behandling af budgettet i slutningen af september.

Region Midtjyllands medarbejdere høres om budgettet gennem Regions- og Hoved-Med-Udvalg senest den 1. september.

Efter redaktionens slutning er kvartalsrapporten, der giver et billede af, hvordan økonomien ser ud i Region Midtjylland i første kvartal 2010 udkommet. De nye tal kan påvirke budgettet for 2011 i både positiv og negativ retning.

I midten af juni indgår Danske Regioner og regeringen økonomiaftalen, som er afgørende for, hvor mange penge regionerne tildeles i 2011. Økonomiaftalen kan påvirke budgettet for 2011 i både positiv og negativ retning. Behovet for besparelser kan derfor have ændret sig siden, denne artikel gik i trykken.

sikker nedden

Retspsykiatrisk
afdeling har styr på

Tre rømninger fra Retspsykiatrisk afdeling i Risskov i år har givet genlyd i medierne, der har stillet spørgsmålet: Er der ikke styr på sikkerheden?

Der er styr på sikkerheden, fastslår afdelingsledelsen, der består af ledende overlæge Trine Arngrim og oversygeplejerske Mette Krøyer. De forklarer, at de seneste rømninger havde tre forskellige årsager, som der nu er taget hånd om.

I det ene tilfælde var det en menneskelig fejl. En medarbejder havde glemt en nøgle på et bord, og den blev benyttet af en patient til at lukke sig ud. Nu er nøglerne i snor, så det ikke kan ske igen.

Anden gang var det en bygningsmæssig fejl. Her smadrede en patient et stort vindue ved at kaste en stol igennem det. Det kom som en stor overraskelse for alle, at vinduet ikke var af panserglas som de øvrige vinduer. Nu er alle vinduer i retspsykiatrisk sengeafsnit kontrolleret af Teknologisk Institut og ok.

Tredje rømning skyldtes et kommunikationsbrist. Her var fire patienter ude i den lille gård sammen med personale, da patienterne opdagede, at hegnet i den ydre have var pillet ned. Det fik patienter-

følge af, at alders-grænsen blev sænket til 18 år. Og i alle tre rømninger var der flere helt unge involveret. - Vi har skullet lære at observere og pleje denne nye patientgruppe, som opfører sig anderledes end vores andre patienter, konstaterer Trine Arngrim.

Patienterne på Retspsykiatrisk afdeling er dømt til anbringelse eller behandling, eller de er her til observation, hvor opgaven er at undersøge, om de er psykisk syge.

- Den store gruppe er alvorligt syge mennesker, som har lavet deres forbrydelse, mens de var syge. Nu er de i antipsykotisk behandling - en medicinsk behandling, som er virksom i uger og i nogle tilfælde endda måneder. Det betyder, at det er besluttet forkert at betegne dem som farlige. Og der er da heller ikke begået kriminalitet ved de seneste tre rømninger. Faktisk er der siden 1994 kun begået kriminalitet i forbindelse med én rømning, oplyser Trine Arngrim.

- Den sidste gruppe patienter er ikke på nogen måde farlige. De har været i længerevarende behandling og har erkendt deres sygdom. Men flere af dem lider af skizofreni og er som følge deraf ret ambivalente. Så hvis de fristes af et tilbud, går de efter det, selv om de egentlig ønsker at overholde de aftaler, vi har. De vender ofte også selv tilbage, fortæller Trine Arngrim.

- At være på udgang med eller uden ledsager er en del af deres behandling, supplerer Mette Krøyer.

Anderledes forholder det sig med patienter, der stikker af fra afdelingen eller det sikrede udeareal. Det bør ikke kunne ske, og derfor er sikkerhedsprocedurerne også blevet gennemgået og optimeret.

De fleste er derhjemme

I 2009 var der 1000 personer med en retspsykiatrisk diagnose. 32 af dem var på Retspsykiatrisk afdeling i Risskov og 17 på Retspsykiatrisk afdeling i Viborg - men de allerfleste var hjemme hos sig selv.

ne til at tage medarbejderen som gidsel og sikre sig hans nøgler, og så var vejen åben.

Den rømning skyldtes, at afdelingen ikke havde fået besked om, at hegnet var pillet ned på grund af renovering. Men den slags vil vi blive orienteret om fremover, forklarer Trine Arngrim og Mette Krøyer og fortsætter:

- Rømningerne har ført til, at vi har kigget os selv efter i sømmene og har gennemgået og præciseret vores arbejds gange.

Dømt til behandling

Med til billedet hører, at afdelingen siden nytår har fået en ny patientgruppe som

- Vores opgave er, at have fokus på behandling og pleje. Det er det, der skal hjælpe patienterne til senere at vende tilbage til samfundet, og vi foretager løbende evidensbaserede risikovurderinger med hensyn til, hvornår patienterne kan komme uden for afdelingen med eller uden ledsagelse af personale.

En blandet skare

På stedet skelner man skarpt mellem patienter, der rømmer fra de sikrede områder og patienter, der rømmer under udgang alene eller sammen med personale.

- Faktisk er patienterne i Retspsykiatrien i højere grad sikret behandling end andre psykiatriske patienter, fordi vi er i tættere kontakt med patienter i retspsykiatrien, fordi der er en dom, påpeger Trine Arngrim.

Efter de seneste tre rømninger er der lavet en aftale med kompetencecentret Klinik for Sikkerhedspsykiatri Helse i Bergen om, at de skal se på arbejds gange både i retspsykiatrien i Risskov og i Viborg, for at undersøge, om der er noget i måden, vi organiserer os på - eller plejer og behandler på - som kan gøres bedre. ■

*Jeg er bekymret
for din overvægt og
dit medicinforbrug*

Hvad var det lige, du ikke sagde?

Kurser i kommunikation for unge læger handler – også – om at få det usagte frem.

Tekst: Mette Breinholdt
Foto: Henrik Brøns

Tredje og sidste kursusdag er godt i gang på »Kommunikationskursus for læger«.

10 nyligt udklækkede læger suger til sig af anvisninger, gode råd og de andres erfaringer, så de kan få bedre greb om den vigtige disciplin: kommunikation med patienterne.

For bordenden, foran lærredet til powerpoint og den obligatoriske tavle, er kursusleder Jane Ege Møller ved at forklare, hvor galt det kan gå, når læge og patient ikke forstår hinanden. Hun fortæller om en patientklagesag, hvor patienten havde klaget over, at

lægen kaldte hende en »fed stofmisbruger«.

Nu kender Jane Ege Møller også sagen fra den anden side.

Hun har tidligere undervist den læge, der er blevet klaget over, og hun kan fortælle, at selvom det uomtvisteligt var de ord, patienten havde hørt lægen sige, så var det ikke de ord, lægen havde brugt. Og heller ikke den mening, lægen havde haft. Lægen havde forsøgt at forklare patienten om sammenhængen mellem overvægt og diabetes samt give et tilbud om hjælp til at trappe ud af et stort medicinforbrug.

– Man kan ikke være sikker på, hvordan det, man siger, er blevet hørt, understreger Jane Ege Møller og forklarer, at eksempelvis kropssproget tæller langt mere end det talte ord. Patientens tidligere erfaringer er også en vigtig faktor for, hvordan ting bliver opfattet.

Alle nyuddannede læger, der bliver ansat som basislæger i Region Midtjylland og de andre regioner, skal på kursus i kommunikation.

I Region Midtjylland varer kurset tre dage – først to og senere en enkelt opfølgingsdag. Kurset bygger på oplæg fra to undervisere,

rollespil og videooptagelser med eksempler fra kursisternes egne konsultationer.

– På kurset prøver vi at gøre lægerne opmærksomme på, at kommunikation ikke bare altid glider. Dels kan man gennem bedre kommunikation stille bedre diagnoser. Man kan også få bedre kontakt til og mere viden om patienten, hvis kommunikationen er i orden, forklarer Jane Ege Møller.

Påvirker patientklager

Flere undersøgelser viser, at mellem halvdelen og op til 80 procent af alle patientklager bunder i dårlig kommunikation. Ofte mellem patient og læge. Men der kan også ske kommunikationsbrist mellem patient og andre sundhedsfaglige personer eller internt i systemet.

I undervisningslokalets trygge rammer får kursisterne en øvelse i aktiv lytning, der bringer a-ha-oplevelsen frem.

De sætter sig sammen to og to. Den ene skal lytte. Den anden skal fortælle om en begivenhed, han eller hun har været med til. Først skal lytteren holde øjenkontakt og følge med. Men efter noget tid skal lytteren begynde at kigge andre steder hen. »Min fortælling gik helt i stå, når vi ikke havde øjen-

FAKTA

2004 blev kommunikationskurserne obligatoriske som en del af de nyuddannede lægers videre uddannelse.

Kommunikationskurserne finder sted under basisuddannelsen, der varer cirka et år og begynder, når lægerne er blevet færdige på universitetet. Under basisuddannelsen bliver de unge læger ansat i korte stillinger på forskellige typer afdelinger og i almen praksis.

*Hun kalder
mig en fed
stofmisbruger!*

kontakt«, oplever flere. Det bringer tanker om, hvad det mon betyder for patienten, hvis lægen sidder bag computeren - måske endda med ryggen til. Eller har hovedet nede i journalen, mens patienten taler.

Faglighed først

Allerede på universitetet får de unge læger undervisning i kommunikation. Men på kurset fortæller flere, at det er rigtig godt at få undervisningen repeteret og måske udbygget, når de er ude i den »virkelige verden« og står midt i udfordringen med patienterne.

Men det er stadig en udfordring på kurset at få kursisterne til at vægte færdighederne i god kommunikation lige så højt som de biomedicinske færdigheder. Som en af kursisdeltagerne siger: »Jeg har udfordringer nok. Bare det, at få det lægefaglige på plads kræver meget. Kommunikation er nok noget af det sidste, man pudser af«.

– Vores påstand er, at hvis lægerne tager kommunikationsfærdighederne ind på rygraden, som en del af deres måde at gå til

patienterne på, så sparer det tid, siger Jane Ege Møller og tilføjer: – Det gælder om at få det biomedicinske og kommunikative til at gå hånd i hånd. På den måde bliver der stillet bedre diagnoser, og der bliver taget hånd om patienternes forventninger. Formentlig vil flere patienter rent faktisk også gennemføre den behandling, som de har aftalt med lægen, hvis kommunikationen lykkes.

Faktum er, at 30–70 procent af patienterne ikke gør som aftalt. Det kan være alt fra aftaler om livsstilsændringer til, at man stopper med penicillinen, før behandlingen er færdig, eller at patienten slet ikke tager medicinen.

– Jeg er ikke så naiv at tro, at tre dages kommunikationskurser for de nyuddannede læger helt kan rette op på det billede. Men bedre kommunikation kan måske bidrage til en løsning, siger Jane Ege Møller.

Hendes optimisme bakkes op af undersøgelser, der viser, at lægerne i hvert fald forbedrer deres kommunikative evner af at være på kursus. ■

Jeg er ikke så naiv at tro, at tre dages kommunikationskurser for de nyuddannede læger helt kan rette op på det billede. Men bedre kommunikation kan måske bidrage til en løsning.

Erfaringer fra kurset

»Nåh ja, det var jo det, vi skulle«

Lars Henrik Nielsen, i turnus på Urologisk Afdeling, Regionshospitalet Randers:

– Vi har jo været igennem meget af det, vi lærer på kurset, før. Men det er godt at blive mindet om det, når man er ude på hospitalet.

Eksempelvis det med at få struktur på samtalen. Her var det sådan lidt: »Nåh, ja. Det er også rigtigt. Man skal huske at indlede og få en fælles dagsorden med patienten«.

Jeg er også blevet mindet om, hvor godt det er med resuméer af, hvad vi har talt om. Det er med til at give patienten og jeg en fælles forståelse, og give patienten en fornemmelse af at blive hørt.

På kurset nævnte jeg, at det kunne være en lidt akavet situation at skulle samtale med patienter, der ligger afklædte og kun let tildækkede. Her fik jeg et råd om at dele den oplevelse med patienten - sætte ord på, at det er en lidt akavet situation. Det bruger jeg nu, hvis jeg kan mærke patienten er utryk ved situationen. ■

Pauser og pinlighed

Susanne Møller, Regionspsykiatrien Horsens:

– I psykiatrien er det stort set kun via kommunikationen, man kan få et billede af, hvad det drejer sig om. På kurset er jeg blevet mere bevidst om de redskaber, jeg har.

Eksempelvis er jeg blevet opmærksom på, hvad en pause kan gøre for en samtale. Før syntes jeg, pauser var pinlige og udstrålede måske usikkerhed, når de opstod. Nu bruger jeg mit kropssprog for at lægge op til, at nu er det patienten, der skal sige noget.

I psykiatrisk skadestue er jeg begyndt bare at sætte mig ned og sige »ja?«, og så se, hvad patienterne kommer med. Før ville jeg måske have sagt: »Jeg ved, du kommer med det og det«. Men på den måde ville jeg ofte komme til at skære patienten af og »misse«, hvad der fylder mest nu og her. ■

PRØV1ELBIL

– *det gør vi!*

I Juelsminde kører almindelige familier rundt i elbiler som en del af et projekt støttet af Region Midtjylland. Vi kørte en – næsten lydløs – tur med familien Møller Jakobsen.

Vi synes, det er super dejligt at køre i elbilen og føler en næsten barnlig begejstring over at være med i det her pilotprojekt, siger Erik Jakobsen, mens han hiver strømkablet ud og lukker dækslet på den lille sorte Citroën C1.

Sammen med sin kæreste Trine Møller er han en af i alt otte familier, der for øjeblikket kører vejene tynde i området omkring Juelsminde. De deltager i Prøv1elbil, det første projekt i Danmark hvor almindelige familier i tre måneder

Bilen, en Citroën C1, har plads til hele familien: Erik Jakobsen og Trine Møller samt børnene Eskild og Alvilda, som nyder at sidde på bagsædet uden motorstøj og larm. – Man kan hyggesnakke uden at råbe. Og når vi kører tænker jeg nogle gange: Så! Nu er jeg god ved miljøet!, forklarer Alvilda, der her ses med veninden Sophie (th.)

tester, hvordan elbiler fungerer i deres dagligdag.

Projektet blev skudt i gang i december sidste år, og de første hold familier mødte en del udfordringer undervejs: iskolde biler, brand i et motorrum og adskillige småfejl.

Men alt er indtil videre forløbet problemfrit for familien Møller Jakobsen, der er med i projektets anden runde.

– Det er jo med i et pilotprojekt, så vi forventede problemer, men der har ingen gener været overhovedet. Vi venter faktisk stadig på, at bilen pludselig skal gå i stå en dag, siger Trine Møller med et smil.

Den hidtil eneste udfordring har været opladning af bilen. Den kræver en sikring på 13 ampere, og familien bor i et ældre hus med kun 10 ampere. En dag røg der en sikring, da bilen blev ladet op, samtidig med at Trine Møller tændte for støvsugeren. Prøv1el-

bil-projektfolkene var heldigvis lynhurtige til at hjælpe med at installere 13 ampere i familiens hus, så nu kan der også lades op uden problemer.

Er den tændt?

Erik Jakobsen åbner bildøren, stikker hovedet ind i kabinen et kort sekund og siger så:

– Nu er den startet.

Tekst: Mette Mortensen
Foto: Carsten Ingemann

PRØV1ELBIL

Prøv1elbil er et fireårigt projekt, som tester i alt 13 elbiler hos almindelige familier, hos forvaltningerne i to kommuner og i et laboratoriemiljø.

100 familier skal teste otte elbiler. Hver familie får en elbil stillet til rådighed i tre måneder. Familierne skal bo i Juelsminde-området. Elbilen skal erstatte en af familiens biler. Familien skal selv betale for den strøm, elbilen bruger. Kommunerne tester fire elbiler, mens en elbil er reserveret til blandt andet laboratorietest.

PROJEKTETS FORMÅL

Projektets formål er at finde ud af, hvilke barrierer og muligheder der er for udbredelse af elbiler, samt hvordan bilerne passer ind i familiers hverdag og belaster elforsyningsnettet.

Et andet mål er at afdække forretningsmuligheder for lokale virksomheder inden for området.

Region Midtjylland har bevilget 1,7 millioner kroner til projektet, som også støttes af Energistyrelsen.

Bag Prøv1elbil står Foreningen Energi Horsens, NRGi, Hedensted og Horsens kommuner samt Teknologisk Institut.

Projektet slutter ved udgangen af 2012.

Læs om familiernes oplevelser og kommende elbil-arrangementer på www.elbilforum.dk

Hoster rundt lidt endnu

De to biler er imidlertid ikke en optimal løsning i længden, og derfor håber familien, at projektet kan afklare mulighederne for at erstatte bilerne med én, mere miljøvenlig, model med lånebilens fordele: ingen tankning af benzin eller diesel, næsten lydløs kørsel, ingen udstødning og forurening i garagen, hvor sønnen Eskild på et år sover i sin barnevogn, vasketøjet hænger til tørre, og grøntsagerne opbevares.

Til gengæld ønsker de sig et lidt større bagagerum end lånebilens, og kapaciteten på 70 kilometers kørsel per opladning begrænser længden af udflugterne betragteligt.

– Vi er i venteposition og bliver nok ved med at hoste rundt i vores gamle biler lidt endnu. Måske er der om to-tre år kommet den elbil, vi gerne vil have, mener parret.

Lige nu er de ovenud tilfredse med at køre rundt i deres lånebil.

– Det er fedt at være med i et pilotprojekt, hvor outputtet er, at man gør noget godt for miljøet. Vi bruger elbilen så meget, vi kan, og vores største problem er, at vi skal af med den igen, siger Trine Møller.

Da køreturen er slut, åbner Erik Jakobsen dækslet og sætter strømkablet i. Så er bilen klar til næste gang, den skal ud at køre. ■

OM BILERNE

Model:	Citroën C1 EVi2
Årgang:	2009
Tophastighed:	90 km/t
Antal kilometer pr. opladning:	70-80 km
Cirkapris pr. opladning:	30 kr.
(Ekstra)udstyr:	Elektriske vinduer og centrallås

►► Der er fuldstændig stille. Først da bilen begynder at køre hen over de toppede brosten og ud på vejen, høres en lav, rullende lyd fra dækkene.

– Man skal lige vænne sig til, at andre ikke kan høre én. For eksempel venter vi på, at cyklister vender sig om og får øje på os, inden vi overhaler, forklarer han.

Dét problem eksisterer til gengæld ikke i forholdet til andre biler: Da vi nærmer os turens første bakke, suser en bil forbi.

– Så nu kommer der en bakke, og så kan farten falde til 50-60 kilometer i timen, forklarer Erik Jakobsen og tilføjer:

– Men egentlig generer det os ikke, for samlet set er det så få minutter, vi mister på en tur.

Køreglæde – hvad er det?

På trods af at Erik Jakobsen og Trine Møller deltager i et bilprojekt, er de med egne ord »ikke så vilde med biler«, og begrebet »køreglæde« har de aldrig rigtig forstået. Det opnår de kun på deres cykler, som giver frisk luft og motion. De bruges ofte til at tilbagelægge de omkring ti kilometer til virksomheden Aarstiderne på gården Barritskov ved Juelsminde, hvor de begge arbejder. Han som kommunikationsmedarbejder og hun som projektmedarbejder.

Derfor kan det også undre, at de har hele to biler holdende hjemme i garagen: en 18 år gammel Mazda og en nyere Citroën. Men de har svært ved at undvære dem, fordi de bor i en landsby og har længere end cykelafstand til fritidsaktiviteter og datteren Alvildas legekamrater.

Ni hao på Region Midtjylland

Region Midtjylland deltager i Verdensudstillingen i Shanghai.

Tekst: Anne Domino
Foto: Expo2010.dk

Den lille havfrue er der allerede, og til september kommer Region Midtjylland. Til Verdensudstillingen i Shanghai, forstås.

Region Midtjylland står stærkt som videns- og erhvervsregion, og den styrkeposition skal markeres på det kinesiske og globale marked.

En række healthcare og cleantech virksomheder fra Region

Midtjylland deltager derfor i Verdensudstillingen EXPO 2010.

Verdensudstillinger er globale, ikke-kommercielle udstillinger, der er blevet holdt siden 1851.

Verdensudstillingerne betragtes som økonomiens, forskningens og teknologiens Olympiske Lege - med vægten lagt på tværkulturel dialog, styrkelse af internationale relationer og udveksling af løsninger på globale problemstillinger.

Virksomhederne fra Region Midtjylland får i to uger i midten af september udstillingsplads i Nordic Lighthouse - en nyrenoveret lagerbygning ved Huangpu River i Shanghai ved siden af den officielle EXPO-havn. Sideløbende gennemføres virksomhedsrettede aktiviteter i den danske pavillion

på Verdensudstillingen, hvor en delegation, ledet af regionsrådsformand Bent Hansen og repræsentanter for Regionsrådet bl.a. møder Shanghais borgmester, Han Zheng.

Udstillingerne i Nordic Lighthouse vil blandt andet inkludere nordisk mode, design og arkitektur såvel som grøn teknologi og bæredygtige energi- og miljøløsninger.

Håbet er, at de midtjyske virksomheder ved deres deltagelse kan knytte bånd både til det kinesiske og til det globale marked.

Region Midtjylland har allieret sig med århusianske Innovation Lab A/S, der står for alt det praktiske og kreative i forbindelse med regionens deltagelse i Expo 2010.

SAMARBEJDE

Region Midtjylland underskrev i 2008 en samarbejdsaftale med Shanghai Byprovins. Vækstforum og Regionsrådet i Region Midtjylland har over de næste 3 år afsat 8 mio. kr. til videndeling med Shanghai inden for energi og miljø, sundhed og fødevarer.

INNOVATION LAB

Innovation Lab A/S er et internationalt videncenter for ny teknologi.

Videncentret har gennem otte år opbygget et netværk af op mod 2500 kontakter og videnspartnere inden for forskning, produktudvikling og iværksætteri verden over.

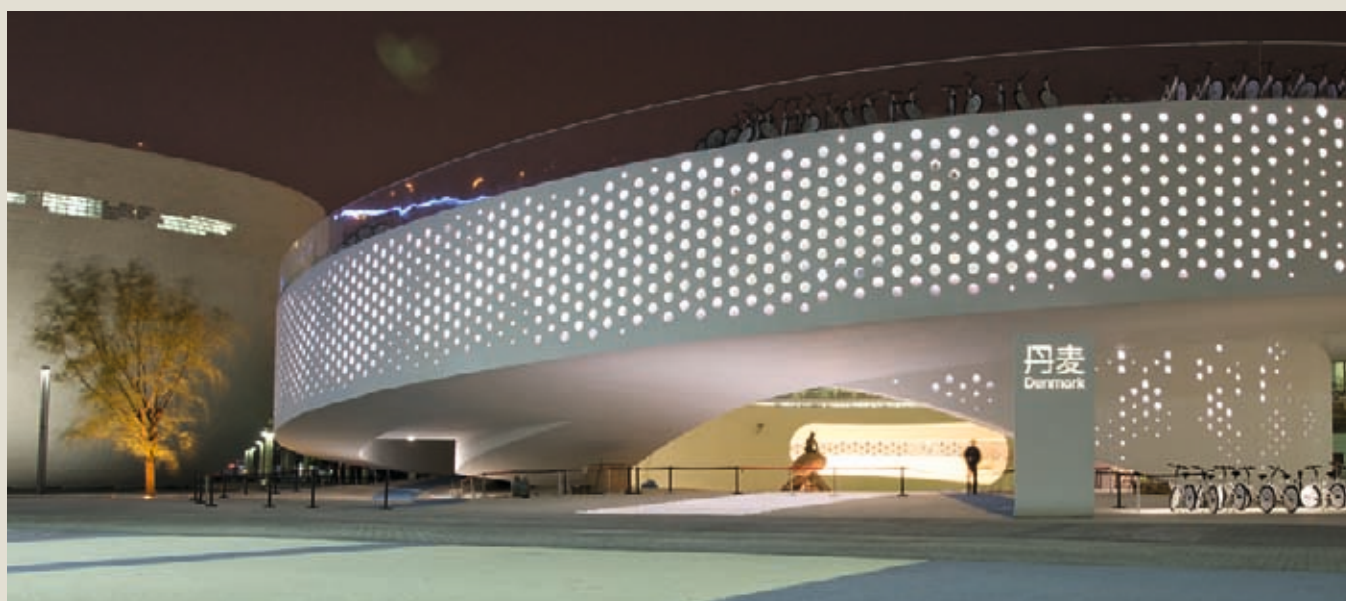
Innovation Labs kundekreds strækker sig fra internationale kæmper som SonyEricsson, Samsung, HP og Mars til hjemlige brands som B&O, Oticon, AP Møller Mærsk og nu også Region Midtjylland.

WORLD EXPO SHANGHAI 2010

Verdensudstillingen i Shanghai, der finder sted fra den 1. maj - 31. oktober 2010, tegner til at blive den største nogensinde.

Mere end 200 lande deltager, og 70 mio. gæster forventes at besøge udstillingen i løbet af det halve år, den er åben for publikum.

Det overordnede tema for World Expo 2010 Shanghai er »Better City, Better Life«, og det er første gang, en verdensudstilling sætter fokus på storbyernes udvikling.

Sproget må ikke spænde ben for behandlingen

Rollespil og undervisning i anatomi og fysiologi er på programmet, når tolke undervises i etik og teknik i sundhedssektoren.

Tekst og foto: Gerdt
Hylbæk Nielsen

Antallet af samtaler mellem sundhedsfagligt personale og ikke-dansktalende patienter, som behøver tolkning, er i vækst. Det samme er de krav og forventninger, der møder tolkene. For det er sjældent nok at kunne oversætte ord og sætninger fra hverdagen, når budskaber om alvorlige lidelser og komplicerede behandlinger skal formidles.

At opgaven ikke er nem ses tydeligt, da 50 tolke med tilknytning til Tolketjenesten A/S - den største af de leverandører, Region Midtjylland samarbejder med - er samlet en lørdag i april.

Tolketjenesten har kaldt til kursus på Årslev Kro uden for Århus.

Der skal undervises i anatomi og fysiologi og gives introduktion til medicinske og kirurgiske behandlingsformer.

På programmet er også erfaringsudveksling og undervisning i de situationer og udfordringer, tolkene møder.

Misforståelsernes holdeplads

I et rollespil udspiller der sig en tænkt, men dog realistisk situation, som tolkene - der blandt andet har iransk, irakisk, afghansk, libanesisk, bosnisk, tyrkisk og russisk baggrund - genkender:

Mussa - en afghansk mand, der har smerter i ryggen - er på hospitalet for at få svar på en undersøgelse. Han har en tolk med, som skal oversætte samtalen. Lægen har travlt, men giver sig tid til at hilse og til at forklare diagnosen. Han forklarer, at Mussa har diskusprolaps, og at hospitalet anbefaler en operation. Lægen understreger, at han har pligt

til at informere om, at operationen indebærer en risiko. I meget sjældne tilfælde kan patienten miste førligheden i benene. Lægen understreger, at det er en minimal risiko, og at hospitalet kun har gode erfaringer med indgrebet. Inden lægen må løbe, fordi han bliver kaldt til en akut situation, udspiller der sig en højrøstet og følelsesladet diskussion, hvor Mussa beskylder tolken for at ville medvirke til at gøre ham lam. Han er oprørt og ophidset og takker nej til operationen.

Nuancerne er vigtige

Episoden er ikke atypisk. Tværtimod afspejler rollespillet kendte udfordringer fra tolkenes dagligdag.

- Skuespillet er realistisk og viser, at opgaven som tolk ikke kun består i at oversætte ord, men

Tolkning kan foregå over internettet

Ny teknologi gør det muligt at tolke per lang-distance over internettet.

I stedet for at sende en tolk ud på en tidskrævende køretur, eller når der opstår et akut behov, kan tolkning i sundhedssektoren nu ske via et webkamera og en bærbar computer over internettet.

Teknikken og de sikkerhedsmæssige detaljer, har været under forberedelse gennem længere tid.

I marts blev den afprøvet første gang i Region Midtjylland, da en patientsamtale på Klinik for Traumatiserede Flygtninge blev tolket på distance. Samtalen mellem patient og behandler fandt sted i Holstebro, mens tolkningen skete fra Tolketjenestens kontor i Århus.

Projektet er nationalt, og det er målet, at det skal være udbredt til alle landets hospitaler inden udgangen af 2012. ■

at den også omhandler rollen og evnen til at kunne være den indlevende og fintfølede formidler, der fanger nuancerne, og som kan håndtere og reflektere patientens bekymringer. Den viser også, at det er vigtigt, at tolken kan begå sig på fagsprog og i øvrigt evner at forklare betydningen af diagnoser og behandlingsformer, siger Reza Olsen, der er direktør i Tolketjenesten A/S.

Øvelse gør mester

Efter rollespillet drøfter underviseren og kursisterne forløbet, inden skuespillerne, der optræder som Mussa, lægen og tolken, går på scenen og spiller akten igen. Denne gang afbryder kursisterne undervejs. Når de har forslag til forbedringer, overtager de skuespillernes roller og viser, hvordan dialogen og

udbyttet af tolkningen kan forbedres. Det bliver en langstrakt forestilling, for der kommer mange bud på hvilke detaljer, der kan bidrage til en konstruktiv dialog mellem behandler og patient – også når budskabet er alvorligt og behandlingen måske ikke er uden risici.

– Kun ved at vi har fokus på tolkenes kvalifikationer, og ved at vi løbende øver deres færdigheder, får vi større kvalitet i tolkningen. Rollespil, som det på kurset, og tæt samspil med behandlerne om opgaven, er med til at sikre den nødvendige kvalitet i tolkningen, siger Reza Olsen.

I Region Midtjylland tolkes der årligt 35-40.000 samtaler mellem ikke-dansktalende patienter og behandlere på hospitaler og institutioner samt hos læger og speciallæger. ■

Hold da helt sommerferie!

Gear ned i dagene op til ferien og tryk så let på speederen, når ferien er ved at være slut, lyder nogle af rådene til den perfekte ferie fra en erhvervspsykolog.

Vi kender det godt! Den sidste dag inden ferien bliver et vanvittigt panikridt, hvor vi tonser rundt og binder løse ender sammen for at kunne efterlade et ryddet skrivebord, når klokken ringer ud til ferie.

Og når vi så endelig synker ned i liggestolen med udsigt til tre ugers ferie, så går de første feriedage med at tvinge pulsen ned og få de hektiske røde pletter på halsen til at gå væk.

Men sådan behøver det ikke være.

Løsningen er forberedelse, siger Allan Vestergaard, som er erhvervspsykolog i Koncern HR, Organisation og Ledelse i Region Midtjylland.

– Man bliver nødt til at sætte lidt tid af til at forberede sig på, at nu skal man snart på ferie. Måske kan man give sig selv lidt færre arbejdsopgaver i ugen op til ferien, så man får tid til at afslutte sine opgaver ordentligt, foreslår Allan Vestergaard.

Læg en plan

Det med forberedelse gælder i øvrigt også for indholdet af selve ferien, siger han.

– Det er en god idé at have lagt en plan for, hvad man vil med sin ferie. Når man er vant til at have en uge med et stramt program med arbejde, fritidsinteresser, indkøb og så videre, så kan man godt blive lidt utryg, hvis kalenderen pludselig er helt tom. Derfor er det en god idé at have planer for sin ferie. En plan kan også være, at man i nogle af feriedagene overhovedet ikke vil lave noget. Det skal bare plottes ind i kalenderen, så man ved, at det

er det, der skal foregå, lyder rådet fra Allan Vestergaard.

Tilbage til bunkerne

Allerede i slutningen af ferien kan det – for nogen – være en fordel at begynde at forberede sig på, at hverdagen vender tilbage.

Og så kan man i øvrigt selv gøre meget for, at det bliver en blid overgang at vende tilbage til bunkerne.

– Hvis man kan, så bør man arrangere det sådan, at den første dag – eller måske de første to dage – er mødefri. Hvis man beskytter sin tid i dagene lige efter ferien, så får man tid til at prioritere i de opgaver, der er landet på ens skrivebord eller i mailboksen. Der skal være tid til at danne sig overblik og finde ud af, hvad der skal løses nu og hvad, der kan vente, forklarer Allan Vestergaard, der også råder ferieramte til at lade op til arbejdet i løbet af de sidste feriedage.

– For nogle kan det være hjælpsomt at sætte et par timer af i slutningen af ferien til at forberede sig på, at man nu skal tilbage på arbejde. Det kan være, at man giver sig selv lov til at tænke over, hvad det er for nogle arbejdsopgaver, der skal løses, eller at man åbner sin

mailboks for at se, hvad der ligger, siger Allan Vestergaard.

Men hov! Man må da ikke læse mails i sin ferie, står der i damebladene!

– Formelt set må man ikke læse mails i ferien, men jeg gør det faktisk selv, fordi det fungerer for mig. Det vigtige er, at det ikke bliver styrende for en, så man ikke kan tage nogen steder hen uden adgang til mail eller telefon, forklarer Allan Vestergaard.

Klar i »mailet«

Man kan også vælge en anderledes og mere radikal løsning, hvis man vil undgå at skulle læse 700 mails efter ferien.

– Jeg har hørt om en chef, der er meget tydelig, når han laver autosvar i sin mailboks. Når han har ferie, så skriver han, at han holder ferie i den og den periode. Han skriver også, at de mails, man sender til ham under ferien, aldrig bliver læst. Han sletter nemlig alle sine mails, når han vender tilbage fra ferie. Derfor beder han folk om at sende mailen igen efter ferien, hvis den er tilstrækkeligt vigtig, fortæller Allan Vestergaard og tilføjer så:

– Måske er det ikke den helt rigtige strategi i alle virksomheder. Men idéen med at være tydelig i sit autosvar er god. Måske kan man lave en formulering om, at man holder ferie, men forventer at kunne besvare mails inden for den første uge efter, at man er kommet tilbage fra ferie. Igen handler det om, at man skal sørge for at give sig selv noget tid, når man er kommet tilbage på arbejde igen efter ferien, lyder rådet fra Allan Vestergaard. ■

Tekst: Anne Domino
Foto: Tonny Foghmar

HJÆLP!

Vi har brug for en vikar!

Ferietid er vikartid, og i Region Midtjylland er hjælpen nær, når der er brug for en hjælpende hånd.

Tekst: Anne Domino

Foto: Søren

Braad Andersen

Sommerferien står for døren, og med den opstår der behov for ferieaflødere og vikarer.

I Region Midtjylland er hjælpen nær – ikke bare i ferietiden, men hele året rundt.

Den 1. maj 2009 åbnede Region Midtjylland sit eget vikarbureau, Vikar Region Midt, som formidler sundhedsfagligt personale til hospitalerne.

Ordningen dækker hele Region Midtjylland – fra nord til syd og fra øst til vest.

Vikar Region Midt råder over 800 vikarer med sundhedsfaglige baggrunde. For eksempel lægesekretærer, sygeplejersker og social- og sundhedsassistenter.

Herudover har Region Midtjylland aftaler med fem private vikarbureauer, som er udvalgt ud fra pris og kvalitet. Hvis regionens eget vikarbureau, Vikar Region Midt, ikke selv har kapacitet til at dække vagten, så går opgaven videre til et af de fem private bureauer.

– Fordelen ved, at Region Midtjylland har dannet sit eget vikarbureau, er, at den afdeling, som står og mangler en vikar, kun skal ringe ét sted hen. Når afdelingen har ringet til os, så skal personalet ikke tænke mere på at skaffe en vikar. Det gør vi. Og det sparer afdelingens ansatte for en masse tid, forklarer Mona Rasmussen, som er chef for Vikar Region Midt.

Ordningen sparer formentlig også hospitalsafdelingerne for en pose penge. Vikar Region Midt udbyder nemlig vikarservice til

den billigste pris, og regionen har forhandlet de bedst mulige priser hjem hos de private leverandører – uden at gå på kompromis med kvaliteten.

En blandet skare

De 800 vikarer, som er ansat i Vikar Region Midt, er alle tilknyttet vikarbureauet ud fra en vurdering af deres faglige kvalifikationer og udgør ellers en blandet skare, fortæller Mona Rasmussen.

– Flere er fastansat som månedslønnede vikarer med fast arbejdsplan som i en hvilken som helst anden afdeling. Andre er ansat andet sted i Region Midtjylland, men ønsker at supplere deres indtægt med noget vikararbejde. Nogle er »freelancere« forstået på den måde, at de ønsker den frihed, der ligger i at være vikar. De har for eksempel et ønske om at kombinere deres sundhedsfaglige job med en anden type jobinteresse, for eksempel kunst, forretning eller sport. Endelig kan der være dem, som efter 10 år på den samme afdeling, har fået lyst til at snuse til noget nyt for at se, om det kunne være noget for dem, fortæller Mona Rasmussen.

Vikarerne får løn med pension og opsparer feriepenge, men sikkerhed som løn eller opsigelsesvarsel må man undvære, hvis man har meldt sig som »fri fugl« i et vikarbureau.

Dygtige og erfarne

Flere af vikarerne i Region Midt

Vikar har 30 eller 35 års erfaring i deres fag bag sig.

– Vores vikarer er generelt fantastisk dygtige, siger Mona Rasmussen, der flere gange har været ude for, at Vikar Region Midts vikarer bliver tilbudt ansættelse i de afdelinger, de afløser i.

– Men da det at være vikar er en livsstil, hvor forandring er en væsentlig faktor, har den typiske vikar ikke lyst til at arbejde kun i én afdeling. De brænder for deres fag, og ønsker at beskæftige sig med kernen i deres fag på en ny måde hver dag. Ellers kommer de måske til at opleve deres arbejde som trivielt, forklarer Mona Rasmussen.

Vikar Region Midt dækkede sidste år fra åbningen den 1. maj 2009 til den 31. december 2009 18.824 vagter.

I første kvartal af 2010 har Vikar Region Midt dækket 15.646 vagter. ■

Av for sommer da!

Hver sæson har sine skader og sommeren byder for eksempel på forbrændinger, rulleskøjtestyrt og hvepsestik.

Kun en tåbe frygter ikke sommeren! Sommertid er nemlig ensbetydende med luftig påklædning, grill i haven og en forfriskende dukkert i badebassinet eller havet i ny og næ.

Det går heldigvis godt i langt de fleste tilfælde, men hver sommer er der alligevel nogen, der kommer ud for en »sæsonbetinget skade«.

Det mærker de i Akutmodtagelsen på Regionshospitalet Herning, hvor Stella Olesen har arbejdet som sygeplejerske i 10 år.

– Om sommeren har vi mange trampolin- og rulleskøjteskader. Altså brækkede arme, ben, albuer, håndled og fodled. Der er også mange styrt på cykel, knallert eller motorcykel med brækkede lemmer til følge. Og så er der jo det ved sommeren, at folk ofte ikke har ret meget tøj på, når de cykler eller kører på knallert. Derfor ser vi også alvorlige hudafskrabninger – det, som vi kalder for asfaltekssem, fortæller Stella Olesen.

I Akutmodtagelsen bliver de brækkede lemmer sat sammen igen, og asfalten vaskes eller børstes ud af huden.

En smertefuld affære, som kræver lokalbedøvelse.

– Men man skal altså have asfalten og alle de små sten ud af hu-

den. Ellers bliver det aldrig pænt igen, forklarer Stella Olesen.

Leg med ild

Sommeren byder også på hyggelige aftener med grill i haven og store, flammende Sct. Hans blus. Tålmodighed er en dyd, når man leger med ild, men det bliver ind imellem glemt i skyndingen.

– Vi ser nogle grimme forbrændinger, når folk ikke har kunnet vente på, at der gik ordentlig ild i bålet eller grillen. Så hælder de benzin eller sprit på flammerne, og så går det galt, fortæller Stella Olesen, der anbefaler vand, vand og atter vand på brandsåret, inden man eventuelt søger hjælp hos vagtlægen.

– Hæld vand på brandsåret, men endelig ikke for koldt vand. Det er fristende at bruge isklumper eller noget andet koldt, men vandet skal være tempereret. Ellers risikerer man at lave forfrysningsskade oven i brandsåret, advarer Stella Olesen, der selv rufter sig med både tålmodighed og en grillstarter, når hun skal grille i haven.

Stik og splinter

Det summer af sol, men også af hvepse i sommertiden. Akutmod-

tagelsen på Regionshospitalet Herning står klar til at hjælpe patienter, der er allergiske over for hvepsestik.

– Nogle mennesker reagerer voldsomt på hvepsestik, og de skal kontakte vagtlægen med det samme. Hvis stikket sidder i munden eller i halsen, hvor det kan hæve op, skal man ringe 112. Men de fleste ved det i forvejen, hvis de er allergiske og har noget medicin, de kan tage, siger Stella Olesen.

Akutmodtagelsen lirker også genstridige splinter ud af fingre og fødder på både børn og voksne. Særligt, når området omkring splinten er blevet betændt og ømt.

Og så sker det desværre hvert år, at Akutmodtagelsen modtager børn og voksne, som har været ude for en drukneulykke.

– Vesterhavet, badebassinet eller poolen i haven koster desværre nogen livet hvert år, fortæller Stella Olesen.

Kun en tåbe frygter ikke sommeren – og havet. ■

Tekst: Anne Domino
Foto: Per Larsen

Hvor skal vi

01 Bovbjerg Fyr, det smukke gamle tårn viser stadig vej. Her er noget for enhver smag, her er udstillinger, her kan du rappelle eller deltage i fællesspisning, hvor vestjyske specialiteter serveres. Ved Bovbjerg Fyr har israndslinjen sat sit præg på landskabet og gør naturoplevelsen ved Vesterhavet til noget helt specielt. Her er der drama og store fortællinger om datidens mange skibsforslis. Her kan du se solnedgangen hele tre gange den samme aften.

Dina Overgaard, Lemvig - Thyborøn Turistinformation

02 Holstebro finder brylcremen og miniskørtet frem og rocker igennem til tonerne af de glade 60'ere lørdag den 14. august 2010. Festivalen finder sted i Lystanlægget og byder blandt andet på Ole Gas Band, Sweethearts og The Manfreds.

Læs mere på www.60er-klubben.dk. Visit Holstebro

03 Viborg gamle domkirke er stadig et besøg værd. Joachim Skovgaards fresker udlægger bibelhistorien for både børn og voksne, men kirken byder også på andre spændende oplevelser. Vidste du for eksempel, at sagnet fortæller, at der i kirkens krypt findes en gang, som går fra domkirken under Sønder sø til Asmild Kloster på den anden side af søen?

Kate Nielsen, Viborg Turistbureau

04 Oplev en fantastisk spændende sejltur med Bramsejlskonnerten på Vesterhavet eller Ringkøbing Fjord. Der er afgang fra Hvide Sande Havn. Bramsejlskonnerten er en 90 år gammel skonnert, som er blevet ombygget til at sejle med turister. Turen er en oplevelse for alle aldre. Du kan læse mere og se sejlplaner www.visitvest.dk.

Ole Tormod Bøndergaard, Ringkøbing Fjord Handels- & TurismeCenter

05 Skiveegnen har seks havne og hele 27 strande og byder på masser af oplevelser både i vandet, på vandet eller ved vandet. Aktivitetsprogrammet Salling Sport giver let adgang til at deltage i de maritime aktiviteter lige fra joller og robåd til windsurfing, kajak og vandski. Der er aktiviteter for alle hele sommeren.

Alice Bank Danielsen, Skiveegnens Erhvervs- og Turistcenter

06 World Dog Show finder sted i MCH Messecenter Herning i dagene 24.-27. juni. Mere end 20.000 hunde af vidt forskellige racer og deres 50.000 ejere fra hele verden deltager. Hertil kommer et stort antal officials og tilskuere. Herning har travlt med at »gøre sig klar«. Detailhandlen og restauranterne forbereder for eksempel ekstra mange hundetoiletter, hundekroge og poseholdere, så både de to- og firebenede gæster vil føle sig velkomne i Herning.

Ole Petersen, Visit Herning

07 Gavlmalerierne i Brande. I 1968 skabte 7 danske kunstnere 23 farveglade kæmpekunstværker - og en permanent udenørs kunstudstilling. I dag er der 14 gavlmalerier, hvoraf de 7 er fra dengang i de glade 60'ere.

Jytte Gottlieb, Brande Turistbureau.

08 Museum Jorn rummer verdens største samling af Asger Jorns værker og er netop genåbnet efter en omfattende renovering og ikke mindst »omhængning« af de mange værker. Af mange regnes Asger Jorn som alle tiders største danske kunstner. Asger Jorn var en af grundlæggerne af COBRA-bevægelsen (COPENHAGEN, BRUXELLES, AMSTERDAM).

Michael Andersen, Silkeborg Turistbureau

hen, du?

Region Midtjylland byder på et væld af oplevelser. Læs her, hvad regionens turistchefer anbefaler.

10 Stjerneruten er en anbefalet gåtur i byens gamle bydel i Randers. 15 store fixstjerner markerer kulturelle og historiske seværdigheder, som forbindes af små ledestjerner. Stjerneruten, der er markeret i fortovet og i gågaderne, er på 2,5 km og meget handicapvenlig. Folderen om Stjerneruten kan hentes hos VisitRanders.

Anne-Mette Knattrup, Visit Randers

11 Djursland er Danmarks naturskønne næse. Hele halvøen er omkranset af børnevenlige strande, men Djursland byder også på andre skønne naturoplevelser. For eksempel et besøg i Nationalpark Mols Bjerge eller i dyreparker på slotte eller herregårde.

Flemming Rasmussen, Destination Djursland

12 I weekenden den 26.-27. juni indtager mellem 100-200 historiske køretøjer Classic Race Aarhus 2010. Køretøjerne fra ind- og udland skal give publikum en ægte raceoplevelse på en bybane med kulisser som Marselisborg Slot, Mindeparken og Århus Bugten. Blandt de mange kendte kørere er HKH Prins Joachim. I forbindelse med løbet bliver der indrettet et specielt tidstypisk område, Good-look Street, hvor man kan shoppe og beundre skønne tidstypiske outfits fra 30', 40', 50' og 60'erne.

Tina Jensen, Visit Århus

13 Gå ikke glip af den sidste weekend i august, hvor Horsens hvert år skruer tiden tilbage og afholder Europæisk Middelalder Festival. Hele midtbyen forvandles, og fakler og levende lys er med til at skabe stemningen af ægte middelalder. Der er gratis entré og oplevelser for både store og små, så tag familien med og kom gerne udklædt!

Lene Kamilla Hansen, Visit Horsens

14 Besøg den idylliske landsby Nordby på Samsø. Her skaber bindingsværkshuse og stokroseidyl rammerne om det romantiske gadekær. Det gule klokketårn fra 1857 ringer stadigvæk sommeren ind, og byen er absolut et besøg værd! I 1990 blev Nordby i øvrigt kåret som den bedst bevarende landsby i Danmark.

Eva Norlyk, Samsø Erhvervs- og Turistcenter

15 Som små overraskelser på vejen titter gårdbutikkerne frem som smørblomsterne på en sommerdag. Her finder du den friske gode smag fra årstidens frugter og grøntsager, nybagt brød spækket med sunde vitaminer og mineraler fra det hjemmalede mel, de guleste blomster i æggene fra fritgående nysgerrige høns, hjemmebag fra gårdens caféer, egen vinproduktion og sæsonens smagsrige økologiske ærter og jordbær. Se mere på www.smorblomst.dk.

Edith Dørdau, Visit Odder

09 Et besøg på Himmelbjerget er et must. En krydsning mellem et eventyr og en rutchetur. Du kan komme til bjerget i romantisk turistbåd, i bil, på cykel eller på gå-ben. Tag madpakken med eller overlad kokkerne til Hotel Julsø eller Hotel Himmelbjerget. Men tag i hvert fald mobiltelefonen med, så du kan downloade Himmelbjerg-fortællingerne. Og husk så lige, at der er festival for børn på sommertirsdagene i juli.

Marianne Purup, Visit Skanderborg

08

09

13

12

15

14

Min bedste og min værste ferieoplevelse

Tekst og foto: Mai-Britt Hagen Hansen

Ann Beverley Hertz
Informationen, Regionshospitalet Horsens

 Min bedste oplevelse var sidste år, da vi fløj til Bornholm i vores eget lille fly. Det var første gang, jeg styrede radiokommunikationen med kontroltårnene. Tidligere sad jeg bare som passager og nød turen, mens min mand Erling styrede flyet og kommunikerede i radio. For 2 år siden tog jeg det internationale radiokommunikationskursus – så nu er det mig, der kommunikerer i radioen og taler med kontroltårnene. Vi flyver tit til de forskellige småøer på weekendtur. Om sommeren tager vi ofte en aftenur til Endelave med madkurv. På Endelave flyveplads kan man låne cykler – så cykler vi øen rundt, inden vi flyver hjem igen.

 Min værste ferieoplevelse var i julen 1978, da vi sad fast i en snestorm på motorvejen i Tyskland. Vi måtte kæmpe os til fods gennem snemasserne fra motorvejen til et tilfældigt hus ude på landet, hvor vi blev lukket ind. Det var nytårs-aften, og de havde huset fuldt af gæster, så vi fik lov til at overnatte på loftet hos den rare familie. Dagen efter hentede politiet os og kørte os til motorvejen, hvor vores bil holdt næsten begravet i sne. Den blev trukket fri, og vi blev indlogeret på det lokale hotel, hvor vi måtte blive i 3 døgn, inden vi kunne køre hjem i kortegge med militærkøretøjer. Det var en uhyggelig oplevelse, og vi fik efterfølgende at vide, at 15 mennesker var omkommet i snestormen, fordi de var faret vild i snemasserne eller frosset ihjel i bilerne. ■

Foto: Kim Kjellberg. Tekst: Finn Marsbøll

Bente Nielsen, Receptionist
Børne- og Ungdomspsykiatrisk
Regionscenter Risskov

 Værste oplevelse var en påskeferie i Barcelona, hvor vi var udsat for tricktyveri. Der blev kastet mudder i nakken på os, og under den efterfølgende forvirring lykkedes det tyvene at frarøve os vores punge.

 Bedste oplevelse var en cykelcruise på Donau med besøg i tre hovedstæder: Wien, Bratislava og Budapest. Hver morgen cyklede vi ud, mens flodbåden sejlede videre, for så senere på dagen at blive samlet op igen. ■

Jens Ingwersen,
proceskonsulent,
Koncern HR, Region Midtjylland

Min bedste ferieoplevelse var, da jeg som barn var på Bornholm. Det var helt postkort-agtigt med klipper, røgede sild, Krøllebølle-is, solskin, svømmetur ved Dueodde og mennesker med en sjov dialekt. Og så var der hele tre færgeture fra Jylland til Bornholm dengang, så jeg følte, jeg var meget langt hjemmefra.

Min værste ferieoplevelse var sidste år, hvor både fryser, opvasker og to biler stod af lige inden ferien. Vi skulle besøge nogle venner på Sjælland og havde glædet os meget, men nu blev vi nødt til at overveje, om vi skulle blive hjemme og i stedet bruge penge på at udbedre skaderne. Vi endte med at blive hjemme, og det blev faktisk en ok ferie. Vi nåede nogle andre ting – jeg fik for eksempel tid til at læse lidt i en bog. ■

Merete Hülke,
HR-konsulent, HR-afdelingen,
Regionshospitalet Herning

Min bedste ferieoplevelse var, da jeg var i Harzen med min mand og min datter, og naturen var bare skøn. Vi boede på et hotel med en god pool, som især min datter var meget glad for, og det smitter jo af på min mand og jeg.

Min værste ferieoplevelse var, da piloten på vej til Tunesien sagde, at næsehjulet måske ikke kunne låses fast, og at vi måtte nødlande. Vi cirklede i en time for at bruge brændstoffet op. Virkeligt skræmmende. Heldigvis skete der ikke noget. ■

Jonas E. Sørensen, AC-fuldmægtig
Økonomiafdelingen,
Regionshospitalet Randers og Grenaa

Min bedste ferieoplevelse var, da en storbarmet østrigsk sygeplejerske sagde: »Please put down your pants, so I can stick you in the ass.«

Mine værste ferieoplevelser var på samme ferie, hvor jeg blev truet med maskinpistol af grænservagter i Østeuropa, som jeg betalte for at få mit pas igen samt fik madforgiftning, så jeg måtte på hospitalet, hvor jeg heldigvis mødte den søde sygeplejerske. ■

Fut i fyrtårnene

Region Midtjylland støtter udviklingen af internationale oplevelsesfyrtårne, der kan styrke turismen i regionen. Der er for alvor sat fut i to af fyrtårnene, nemlig Planet Randers og KRAFT-Powered By Nature.

Planet Randers indeholder to store udstillingselementer: World Dome og Planet Randers Tidsreisen. World Dome vil være en massiv udvidelse af den nuværende indendørs attraktion Randers Regnskov, nemlig etablering af en 63.000 kvadratmeter stor ellipsoideformet dome.

Hvis projektet lykkes, får Randers verdens største indendørs zoo opbygget i jordens klimazoner, hvor den besøgende på en geografisk rejse oplever kontinenternes og verdenshavenes mest markante biosfærer.

Planet Randers Tidsreisen er en rejse gennem tiden i Danmark. Området langs Gudenåen skal bruges til at formidle viden og fungere som en tidsrejse, hvor besøgende kan møde de store dyr, der har været, er eller kunne blive en markant del af Danmarks biodiversitet.

Herudover er det ambitionen at indgå aftaler med forskellige typer af fødevarerproducenter om etablering af for eksempel mikrobryggerier eller mikromejerier, hvor produktionen tager udgangspunkt i historiske produktionsmetoder og tidligere anvendte afgrøder.

Planet Randers planlægges at blive bygget i etaper fra 2013-2017. ■

Naturen sætter vilkårene for vores liv. Det har klimadebatten fået meget tydeligt frem. Derfor skal vi forstå, udforske og værdsætte naturen.

Det bliver muligt med KRAFT - Powered By Nature - en ny højteknologisk oplevelsesattraktion tæt ved Ringkøbing Fjord.

Der er tale om en såkaldt »amazement park«, der skal skabe en sjov, social og anderledes ramme for en forståelse af naturen som ressource.

Attraktionen vil indeholde et KRAFTcenter og oplevelsesområderne sol, vand, vind og biomasse.

Ikke to dage er ens, da aktiviteterne er skabt i samspil med naturen, så regnvåde dage betyder særligt run på vand-baserede oplevelser, solskinsdage giver fuld fart på den soldrevne rutsjebane, SolarCoaster, og på dage med kraftig vind er det værd at køre langt efter en fartfuld tur i Kite-Flight.

Udover at være et tilbud til turister skal KRAFT også fungere som et udstillingssted eller showroom for nye miljø- og energirigtige løsninger.

Attraktionen planlægges at fylde 6.600 brutto-kvadratmeter under tag og 25.000 kvadratmeter udendørs. KRAFT - Powered By Nature planlægges åbnet i maj 2015.

Region Midtjylland støtter udviklingen af begge projekter - Planet Randers og KRAFT - Powered By Nature. Regionsrådet har netop bevilget 10 millioner udviklingskroner til hvert af projekterne fordelt over tre år, nemlig 2010, 2011 og 2012. ■

Tekst: Anne Domino. Foto: Tonny Foghmar

Anlægsudgifterne vedrørende World Dome - verdens største indendørs zoo - vil være godt 1,5 mia. kroner.

Anlægsudgifter til Tidsreisen langs Gudenåen vil være knap 100 mio. kroner.

Der er estimeret et bygge- og anlægsbudget for KRAFT - Powered by Nature på 268 mio. kroner.

Region Midtjylland støtter udelukkende udviklingen af projekterne. Anlægs-kronerne skal søges andre steder.

ANDRE PROJEKTER

I 2009 fik Havets Hus i Grenaa i alt 13 millioner kroner i støtte fra de regionale midler til erhvervsudvikling og EU's Regionalfond.

Fængslet i Horsens fik sidste år reserveret 7,5 millioner kroner ved EU's Regionalfond. Men på grund af den finansielle krise ligger projektet stille på nuværende tidspunkt.

På Vækstforums møde i marts 2010 blev der også behandlet en ansøgning fra Hedens Colosseum i Herning, men ansøgeren blev bedt om at svare på en række spørgsmål inden en ny behandling på Vækstforums møde i juni.

Læs mere om fyrtårnene på www.rm.dk under Vækstforum – Indsatsområder – Oplevelsesøkonomi

Den varme kartoffel

Region Midtjyllands folkevalgte forholder sig til et aktuelt emne

Region Midtjylland er den danske region, der forholdsmæssigt har den laveste beskæftigelse skabt af turisme. En vækstanalyse peger blandt andet på udvikling af stærke feriedestinationer og erhvervsturisme som kerneområder for udvikling af turismen i regionen.

OG TÆNK ... DE SALTER VEJENE MED LÆSØ SYDESALT.

Tegning: Erik Bach Andersen

Hvordan fremmer vi turismen i Region Midtjylland?

**Anne V. Kristensen (V),
Horsens**

Vi skal ikke skelne mellem erhvervsturisme og ferieturisme, men i stedet kæde dem sammen. Det kan gøres ved at tilbyde pakkerejser til regionen. F.eks. »lej et sommerhus og få billetter til en guidet tur til byggepladsen ved Det Nye Universitets-hospital i Skejby, en tur på Europas største slagteri i Horsens og en køretur i en brintbil«. Resten af ugen kan gæsterne dase, bade i Vesterhavet eller more sig i Tivoli Friheden. På samme måde skal vi være bedre til at sælge pakker, som gør det attraktivt at tage familien med på forretningsrejse. Det kræver, at vi får konceptet solgt udenfor landets grænser, koordineret i regionen og at kommuner, turistattraktioner og virksomheder er med på idéen - og så skal vi udnytte naboregionernes tilbud »på det groveste«. ■

**Ove Nørholm (K),
Ikast**

Det er en stor mangel for turisterhvervet, at vi ikke bruger flere resurser til markedsføring. Det er helt afgørende for igen at få vækst i det fortiden ekstremt klemte erhverv. En af vores vækstmuligheder er en styrkelse af erhvervsturismen. Herudover skal vi arbejde for at styrke samarbejdet mellem Herning-Silkeborg-Århus og skabe forståelse for, at det gavner med samarbejde, da ingen af byerne kan løfte rigtig store arrangementer alene. Vi skal bidrage med udvikling af eksisterende aktører, der har vilje til at levere afgørende bidrag til en ny turismemæssig vækst. Vi bør investere i færre og større udviklingsprojekter.

Midtjysk Turisme har behov for en egentlig PR-afdeling, som kan opsamle ideer og viden samt brede de gode historier ud til omverdenen. Blandt andet ved hjælp af de nye elektroniske medier. ■

**John G. Christensen (S),
Ringkøbing**

Kystkommunerne mærker i særdeleshed nedgangen. I Ringkøbing-Skjern Kommune faldt antal overnatninger fra 2008 til 2009 med 4,5 %. I 2009 var der 567.547 overnatninger i kommunen. Vi bør styrke turismen, så den i højere grad bliver økonomisk gevinst for regionen som helhed. Regions Midtjylland har rigtig meget at byde på, når turisterne skal vælge afslappende ferie og oplevelser. Derfor er det nødvendigt at se på, hvilket vækstpotentiale, vi har i regionen. Fødekæden til turisterhvervet er stor. Der er mange virksomheder, som ikke lever af turisterhvervet direkte, men som leverer varer og ydelser til turistvirksomheder. Når turismen er vigende, er der grund til at søge nye veje for at opretholde en sund og stærk turisme til gavn for hele regionen. Derfor er nøgleordet samarbejde, større fokusering og større synlighed. ■

**Susanne Buch Nielsen
(SF), Bøvling**

Danmark har stærke feriedestinationer, og erhvervsturisme er ikke ukendt. Danmark er et velbesøgt turistland, og som danskere har vi siden vikingetiden været kendt som et rejselystent folkefærd. Det er to sider af samme sag. Som tidligere rejseleder for danske turister i udlandet har jeg set, at gode turistkendetegn er nysgerighed, og at et stærkt turistområde sætter pris på interesserede gæster. At udvikle turisme kræver derfor, at man som vært sætter pris på gæsterne, og at gæsterne er åbne for værtslandet. Udveksling af ideer, inspiration med afsæt i national stolthed, gode historier og oprigtig interesse er nøgleord, som kan fremme turisme. Kort sagt kræver udvikling af turismen lige dele tradition og fornyelse. ■

It i klasselokalet styrker lærelysten

Himmelberggårdens skole har skiftet kridt og tavler ud med computere og smartboards.

Tekst: Jan Hallin
Foto: Tonny Foghmar

Fremtiden er rykket ind i klasselokalerne på døgninstitutionen Himmelberggården i Ry.

Siden august sidste år har de 38 elever på institutionens skole skiftet blyanter og viskelæder ud med moderne computerteknologi. Hvert klasselokale er blevet udstyret med en interaktiv tavle og eleverne har hver især fået udleveret en personlig bærbar computer. En af eleverne er 16-årige Ulrik, der med teknologiens indtog har fået et andet syn på dét at gå i skole.

– Det er en helt vildt god idé. Undervisningen er blevet sjovere og vi kan gøre mange flere ting, som vi ikke kunne før, fortæller han.

– Det er ikke længere de gamle kort, som bliver trukket ned foran tavlen. Nu er det opdaterede kort, vi kan trække direkte ind fra inter-

nettet og arbejde med, forklarer han.

Det abstrakte bliver konkret

I klasselokalet er lærer Jesper Christiansen ved at gennemgå dagens lektie på den interaktive tavle. Han har undervist i 14 år som matematiklærer og ved godt, hvordan brøkerne er skruet sammen. Noget, som hans elever ofte har haft svært ved.

– Med de interaktive tavler kan jeg hente kvarte og halve lagkager ind på tavlen og flytte rundt med dem, så de danner hele og trekvarter, fortæller han.

Med pegefingern flytter han rundt med figurerne på tavlen, som var det brikker på et bord.

– Det abstrakte bliver konkret for eleverne. På den måde forstår de lettere, hvordan matematikken hænger sammen. Jeg kunne have valgt at klippe figurerne ud i pap, men det er lettere på den her måde, siger Jesper Christiansen.

Projekt for syv skoler

Den teknologiske opgradering af klasselokalerne på Himmelberggården indgår i et projekt, der omfatter alle de skoler, som Region Midtjylland driver på syv af regionens tolv døgninstitutioner. Projektet løber over et skoleår

og får støtte fra Skolestyrelsen.

Derudover har Himmelberggården formuleret sin egen målsætning om, at al undervisning skal tage udgangspunkt i teknologien. Som en del af det fælles projekt er klasselokalerne på de syv skoler siden sommerferien blevet udstyret med interaktive tavler – også kaldet smartboards.

Et smartboard er en moderne udgave af et whiteboard, hvor man skriver på en tavle med en tuschpen, der kan viskes ud. På et smartboard fungerer tavlen som en computerskærm, som læreren eller eleven kan skrive på med en elektronisk pen eller en finger.

Hjælper på koncentrationen

Eleverne på Himmelberggården har det svært med traditionel skoleundervisning. Mange af dem har ADHD eller andre problemer, der gør, at de nemt mister koncentrationen. Undervisningen foregår derfor i klasser med højst seks elever.

– Brugen af computere og interaktive tavler har været med til at gøre eleverne mere optagede af undervisningen, beretter skoleleder Anne-Mette Vendelbo.

– Eleverne arbejder nu mere projektorienteret end tidligere. Kombinationen af billeder, lyd og tekst på computeren gør det nem-

SYV REGIONALT DREVNE SKOLER

De syv skoler, som deltager i projektet, er:

- Den sikrede døgninstitution Grenen, Djursland
- Den sikrede døgninstitution Koglen, Herning
- Himmelberggården, Ry
- Holmstrupgård, Århus
- Mellerup Skolehjem, Randers
- Oustruplund, Kjellerup
- Kildebjergets Kostskole, Hedensted

UDVIKLINGSPROJEKTET »DEN INTERAKTIVE TAVLE«

Formålet med projektet er at undersøge, om døgnanbragte børn og unge med massive indlæringsvanskeligheder kan få mere ud af undervisningen, hvis den bliver understøttet af moderne teknologi.

Skolestyrelsen under Undervisningsministeriet støtter projektet med 450.000 kroner i projektet, mens Region Midtjylland selv bidrager med et tilsvarende beløb.

Projektperioden følger skoleåret 2009/2010.

Lærerne fra de syv specialskoler i Region Midtjylland indgår i et netværk, som udveksler erfaring undervejs i forløbet.

mere at fastholde dem i længere tid ad gangen, siger hun.

– Samtidig har undervisningen fået et præg af leg. En dag mødte jeg en elev, som fortalte mig, at han ikke havde lavet noget i løbet af skoledagen. Da jeg spurgte læreren, viste det sig, at drengen havde lært både sekstabelen, vinkler og »større end og mindre end«. Men i drengens bevidsthed havde han altså bare stået ved smartboardet og leget, fortæller Anne-Mette Vendelbo.

Eleverne underviser lærerne

I klasselokalet har Jesper Christiansen fundet en elektronisk passer frem på skærmen, men han kan ikke få den til at tegne. Ulrik springer op fra sin plads og får med et par hurtige håndbevægelser passeren til at virke.

Teknologiens indtog i klasselokalerne har vendt op og ned på det traditionelle lærer-elev-forhold. Lærerne har stadig den faglige kompetence, men når det kommer til it-kundskaberne, er eleverne på hjemmebane.

– Eleverne er mere nysgerrige og udfarende, hvor lærerne gerne vil være helt sikre på, at de gør det rigtige, forklarer skoleleder Anne-Mette Vendelbo.

– Det mere jævnbyrdige forhold gør meget ved elevernes selvtillid. De har været vant til, at skolearbejdet skal være svært. De har mødt mange voksne, der har fortalt dem, at de ikke kunne noget. Nu oplever de pludselig, at de kan en hel masse, siger hun.

Det elektroniske pennalhus

Anne-Mette Vendelbo betegner udstyret som et »elektronisk

pennalhus«, hvor alle de kendte skoleredskaber som blyant, passer og mikroskop er lige for hånden i computerbaseret udgave.

– Samtidig kan vi hente hele verden ind i klasselokalet via internettet, siger Jesper Christiansen.

Endnu er det for tidligt at måle, om eleverne er blevet løftet fagligt.

– Lige nu fokuserer vi på at skærpe elevernes interesse for at lære. Når interessen er der, så er muligheden for at lære også bedre, siger Anne-Mette Vendelbo.

Ulrik er ikke i tvivl om, at de nye tider i klasselokalet har gjort det mere spændende at gå i skole.

– Der er meget mere fart over det her. Det er sjovere, ja nærmest som en leg. Så det er helt klart bedre end den almindelige skole, konstaterer han. ■

HIMMELBJERGGAARDEN

Himmelbjerggården er en specialiseret døgninstitution for børn og unge med svære psykiske problemer eller psykiske lidelser.

Børnene er normalt begavede, men har behov for et langvarigt behandlingstilbud.

Institutionen rummer en skole for elever, der af forskellige årsager ikke kan være i en almindelig folkeskole.

Gå i fisk

Hvis dit liv går helt i fisk,
så tag fri en uge.
Sig farvel til bord og disk
og den lumre stue.
Smid det over bord -
vi starter på en frisk.
Tag ud og fang lykken.
Tag med ud å fisk.

Ida og Bent From

Foto: Tonny Foghmar

**Kun døde fisk følger
med strømmen.**

Kinesisk ordsprog

»Det ka' da godt være
a lugter lidt af fisk i daw
- men det'r fordi, at a
kommer lig' fra arbej' av.«

Tørfisk

Stokrosen bør udråbes som nationalblomst

Stokroser hører sommeren til – særligt på Samsø, hvor dette epos stammer fra.

Tekst: Jaime Amby
Foto: Mogens Laier

Stokroser læner sig med deres nikkende hoveder og udslåede silkenederdele i sarte pasteller op ad murværket i mange for haver på Samsø.

Man kan nyde synet af de brogede farver, mens man bevæger sig fra by til by.

Langt er der ikke mellem byerne – højst to kilometer.

Det var en beslutning, som blev taget i tidernes morgen, da øboerne aftalte, at naboer skulle være i gåafstand.

En smuk detalje ved Samsø – udover de mange stokroser, der stritter fra hvert gadehjørne.

Sommer er ikke rigtig sommer uden en prunkløs stokrose. En landsby på Samsø er næppe ægte, hvis den ikke huser flere eksemplarer af Althæa Rosea, som stokroser hedder på latin og i ældre havebøger.

Ligesom stegte rødspætter hører sammen med nye kartofler, persille og klaret smør, sådan hører stokroser hjemme op ad hvidkalkede husmure bag brostensbelagte fortove. Og hvis der er et stråtag på huset er det bare endnu bedre!

Både for iagttageren og for den kulturarv vi har samlet gennem tiderne.

Ja da – stokroser, fødselsdagsboller med masser af smør, rødgrød med fløde og den sortbro-

gede ko, som står og gumler græs på markerne. Det skal der til, og på Samsø bliver der gjort et godt stykke arbejde for sagen.

Fisromantisk

Jeg har selv deltaget, så godt jeg kunne, i udbredelsen af stokroser. Jeg dyrkede dem op ad min skagensgule landarbejderbolig.

Før jeg plantede mine vindueskarmudviklede stiklinger i bedet, vendte jeg en trillebør, fyldt med hønseort, i jorden for at de skulle have det rigtig godt. Og de voksede som sindssyge!

Deres eneste fjende var den ubarmhjertige vestenvind som truede med at vælte de behårede stokke, hvis jeg ikke bandt dem fast til murværket.

OM JAIME AMBY

Jaime Amby er født i Chicago Illinois, USA.

Startede sin autodidakte kokkekarriere hos Jan Hurligkarl i København og fortsatte bl.a. på Carlton i Århus.

Medvirkede i syv år i programmet »Køkkentjansen« på Østjyllands Radio og havde eget program »Jaimes Køkken« i 1/2 år samme sted.

I dag arbejder Jaime Amby som skrivende freelancer, hun bor på Samsø

DYRK SELV STOKROSER

Det er nemt at lave sine egne stokroser.

Frøene, der sidder i flade grønne frø-kapsler, høstes, når de bliver brunlige og hindeagtige i august/september.

Frøene pilles ud af kapslerne og tørres.

I det tidlige forår forspires frøene indendørs og plantes ud i haven, når frosten er væk.

Stokroser blomstrer normalt først året efter såning.

Mine stokroser blev over tre meter og var nok i Guinness rekordhøjde, men til gengæld havde jeg bundet så mange snore i dem, at de nok var blevet diskvalificeret.

– Hvad tænker du, når jeg siger stokroser, spurgte jeg en dag min håndværkermænd, som så op fra sin avis og kiggede ude over brillekanten.

– Er det ikke lidt fisromantisk, svarede han prompte.

– Mener du lidt mormoragtig, foreslog jeg for at få ham på glee, men han var allerede fordybet igen i en artikel om »De danske øer og globaliseringen«.

Gad vide om der stod skrevet noget i den om blomsten fra katostfamilien med de fløjlsbløde blade, som burde være vores nationalblomst. Altså, hvis det stod til mig.

Stik næsen i den

Stokrosen er genial, når den hvert forår sender stoiske skud op igennem små sprækker i asfalten for ydmygt at pryde gadebilledet i hele Danmark.

Den raserende globalisering har godt af den forankrede stokrose.

Den er nu imponerende, den gamle stokrose. Den flerårige vækst strækker år efter år sine bjældede blomsterranger op i solen i en patriotisk hilsen til alt det, som er dansk.

Prøv at stikke næsen i en stokrose ved aftenspisetid og tag en dyb indånding. Selve blomsten har ingen duft, men hvis det lugter af frikadeller, så har du fundet et stykke af det uspolerede Danmark. ■

Velkommen til oplevelser mellem blinkende blå søer og grønne skove

Ferskvandscentret er placeret centralt i Midtjylland ved Silkeborg med adgang til søerne, skovene og Gudenåen. Centret har de perfekte rammer og faciliteter til at arbejde koncentreret i rolige omgivelser, men samtidig med en central placering i forhold til offentlige transportmidler.

Budget- og strategimøder, lederudvikling, team-building, workshops og gruppearbejde er blot nogle af de typer arrangementer, som Ferskvandscentret kan lægge rammer til.

Der kan også afholdes selskaber på centret og vores køkken går aldrig på kompromis med kvaliteten. Alt er vel tilberedt med brug af årstidens råvarer og ønskes en oplevelse ud over det sædvanlige dækker vi – ved store selskaber – op til middag "på bunden af søerne" i AQUA, Nordeuropas største ferskvandsakvarium, som er nabo til centret.

Ring og hør mere og få et godt tilbud på tlf. 8921 2121

Ferskvandscentret

Vejlsøvej 51 • 8600 Silkeborg • Tlf. 8921 2121 • www.fvc.dk • hotel@fvc.dk

Kunst skal være en integreret del af Det Nye Universitetshospital i Århus (DNU). Den skal være med til at fremme helbredelsen af patienterne og forbedre arbejdsmiljøet for personalet.

Tekst: Anders Gajhede
Tegning:
Rådgivergruppen DNU I/S

Når patienter, pårørende og medarbejdere om ti år træder ind på Det Nye Universitetshospital i Århus (DNU), vil de opleve et hospital, hvor kunsten er højt prioriteret. Flere undersøgelser peger nemlig på, at et rart fysisk miljø, som stimulerer patienternes sanser, kan fremme helbredelsen. Samtidig kan kunsten bruges som vejviser, når hospitalets flere tusinde daglige besøgende skal finde rundt.

Derfor har DNU-projektets Rådgivergruppe og Projektafdeling indledt samarbejde med Statens Kunstfond med henblik på at lave en kunststrategi for det fremtidige universitetshospital.

Kunst integreres i byggeriet

Kunst på DNU drejer sig ikke alene

om at medbringe den eksisterende kunst fra de andre hospitalsmatrikler i Århus. Det handler også om at integrere den kunstneriske dimension i den arkitektoniske udformning. En af chefarkitekterne, Lars Juel Thiis, i Rådgivergruppen DNU I/S, vil gerne have, at kunsten bliver en del af selve konstruktionen:

– Vi vil have kunstnerne med tidligt, så de kan præge bygningerne helt ind i materien. Så kunsten kan blive en del af inventaret, skiltningen og farvesætningen. For eksempel ventilationsudtag, som jo er noget folk tager for givet. Det kunne jo være spændende at give dem en form for kunstnerisk udsmykning eller integrere dem som kunstværk, siger Lars Juel Thiis.

Lars Juel Thiis pointerer også, at kunsten skal benyttes som guide for DNU's besøgende, og give patienterne en følelse af hjemlighed og samhørighed:

– Vi skal have iklædt hvert kvarter af hospitalsbyen sin egen identitet. For ellers bliver det hele ens, og så kan det blive som på tidligere tiders sygehuse, hvor det kan være svært at finde rundt.

Kunst er smertelindrende

»Gennem kunsten påvirkes og aktiveres mennesker, så de træder i fornyet forbindelse med en livslyst, som måske er blevet anfægtet. Netop dét er hensigten med at placere kunst i et sådant miljø. Den skal hjælpe med mentalt at aktivere den, der under særlige

omstændigheder har behov for stimulation.«

Sådan lyder det blandt andet i bogen »Sansernes Hospital«, hvis forfattere, på baggrund af flere undersøgelser, beskriver, at det er uafviseligt, at hospitalet som fysisk miljø i sig selv er et redskab til at fremme helbredelsen af patienter. At det altså ikke blot drejer sig om at modtage den korrekte medicinske behandling, men at stimulering af patientens sanser også er en vigtig faktor.

Bogen beskriver også, at nye videnskabsfelter viser, at positive omgivelser er smertelindrende. Det vil i sidste ende betyde en reduktion i forbruget af smertestilende midler med dertil hørende formindsket forekomst af komplikationer.

Der spares således liggetid og ressourcer på hospitalet. Én af bogens konklusioner er derfor, at god hospitalsarkitektur bør kunne betale sig selv.

Samarbejde med Statens Kunstfond

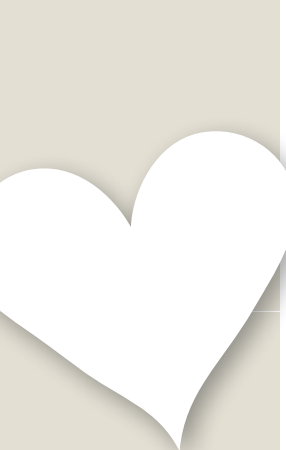
DNU-projektet har allieret sig med Statens Kunstfond, som er statens primære formidler af kunst til det offentlige rum, så man sammen kan udforme en kunststrategi. Ønsket er nemlig, at have de kunstneriske overvejelser med helt fra

starten, fortæller Marie Bruun Yde fra Statens Kunstfond:

– Det var indlysende, at forskellige kunstformer ville kunne bidrage med en unik karakter til byggeriet. Derfor består den nedsatte arbejdsgruppe både af billedkunstnere, en designer, en fotograf og en kurator, fortæller hun.

Marie Bruun Yde pointerer, at kunstnere ikke er terapeuter, men er udstyret med et sprog, som kan give trøst:

– På DNU vil kunsten kunne bidrage til at gøre et sted, der ofte er trist, identitetsløst og fremmedgørende, mere behageligt, smukt, overraskende, hjemligt og dynamisk. Til et sted, hvor den syge eller pårørende føler sig godt tilpas og hurtigst muligt kan blive rask. ■

Mig og Midtjylland

En kendt midtjyde fortæller om sit forhold til Region Midtjylland

Wassim Hallal

Bopæl: Århus

Hvorfor har du slået dig ned der, hvor du bor?

Jeg kan godt lide byen. Den har det hele. Vand, skov og masser af liv – både kulturliv, restaurant- og natteliv. Når man har lyst til et eller andet, så findes det altid. Der er altid noget, man kan foretage sig.

Hvad kendetegner det sted/den egn, hvor du bor?

Århus er en by, som gerne vil være en storby. Men der er stadig en jysk, hyggelig stemning i byen.

Hvad er din yndlingsplet i Region Midtjylland?

Marselisborgområdet. Det er der, jeg arbejder, og naturområdet er fantastisk. Jeg cykler gennem det hver dag til og fra arbejde.

Hvad er dit yndlingsspisested i Region Midtjylland?

Det kommer helt an på, hvad jeg har lyst til. Jeg kan lidt alt fra brassierier til sushirestauranter.

Hvad er dit yndlingsudflugtsmål i Region Midtjylland?

Når jeg skal på udflugt, så kører jeg ud af Midtjylland og hjem til Thy, hvor jeg er vokset op. Der er en fantastisk natur, og det vækker altid gode minder at komme hjem.

Hvilken midtjyde – død eller nulevende – kendt eller ukendt – vil du fremhæve og for hvad?

Min kone. Jeg vil fremhæve hende for at være en smuk og tålmodig kvinde.

Hvis du bare kunne sende regningen videre, hvad ville du så forære Region Midtjylland?

En Kattegatbro. Så kunne man opleve en masse i København, og sjællænderne kunne opleve en masse i Jylland.

Hvad kunne efter din mening gøre Region Midtjylland til et bedre sted at bo?

Mere fokus på gode spisesteder og madkultur, så vi kunne løfte restaurantlivet i Århus op på internationalt niveau. ■

Foto: Teitur Jonasson, Scampix Denmark

Wassim Hallal, 30 år.

Født i Libanon, opvokset i Thy og kokkeuddannet på Hotel Limfjorden i Thisted.

I dag medejer af gourmetrestauranten Restaurant Frederikshøj i Marselisborg Skov ved Århus.

Kendt fra tv-programmet »Hells Kitchen« på TV2, hvor 12 kokke dystede om at vinde stjernekokkens gunst – og smagsløg.

Regionen kort

En skanner i Ferrari-klassen

To sekunder, så er lungerne skannet. Og efter blot ét minut har lægerne en komplet skanning af hele kroppen. Den nye CT-skanner, (iCT 256), der netop er taget i brug på Radiologisk Afdeling, Århus Universitetshospital, Århus Sygehus, tager 1000 billeder i sekundet, mod tidligere 200. Med den nye skanner har kræftpatienter større chancer for hurtigt at komme i den rigtige behandling. Lægerne kan med det samme se, hvor slemt det står til, og senere vil de med informationer om blodgennemstrømningen af en kræftsvulst kunne vurdere effekten af kræftbehandlingen. Skanneren kan også afsløre hjertefejl, hjerneblødning, eller afdække skader hos en hårdt kvæstet patient. ■

*Fortæl din
livshistorie
og bliv
klogere
på din
sundhed*

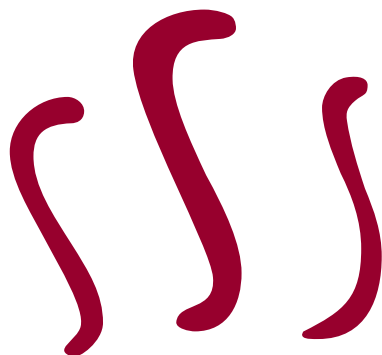
Det kan lyde egoistisk at tale om sig selv, men det er det ikke. Det kan tværtimod være sundt. At fortælle om og arbejde med sin livshistorie kan være vejen til større sygdomsforståelse og vejen ud af en negativ sundhedsspiral. Dialog og samtale kan bruges

til at blive klogere på egne handle-mønstre og resurser og derigennem blive bedre til at tage vare på sin egen sundhed. Center for Folkesundhed i Region Midtjylland sætter derfor i samarbejde med fem kommuner fokus på etniske minoriteters

sundhed gennem arbejdet med patienternes egne livshistorier. Projektet har modtaget 4,3 mio. kr. fra Forebyggelsesfonden, og de fem kommuner, som fortællingerne udfolder sig i, er: Århus, Randers, Horsens, Holstebro og Herning. ■

*Vidste du, at
i Midtjylland vil 44
procent sende dronning
Margrethe på pension
og lade kronprins
Frederik overtage
tronen nu, hvor hun
er fyldt 70 år?*

TNS Gallup for Berlingske Tidende

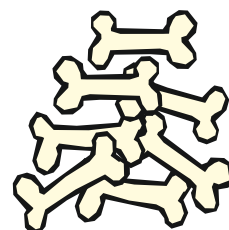
Kaffetørst i regionen

BKI Kaffe, som er den største af Region Midtjyllands leverandører af kaffe, serverede i 2009 hele 53,2 tons kaffe på regionens institutioner, hospitaler og i regionshusene. Hertil skal lægges nogle sjatter fra andre »kaffesøstre«, som for eksempel Frellsen,

Kaffe er i øvrigt danskernes nationaldrik – kun overgået af mælk – hvis man måler på antallet af kopper, som vi drikker i løbet af et år. ■

Nordens første vævsbank åbnet

Ortopædkirurgerne på Århus Universitetshospital, Århus Sygehus, skal nu blot åbne en fryser, når de skal bruge knogler, sener eller brusk til transplantation. Forbruget af menneskelige reservedele har været støt stigende, og lægerne har frygtet at skulle aflyse operationer på grund af problemer med levering fra udlandet eller kvaliteten af donorvæv. I den nye vævsbank er det kirurgerne selv, der fører kniven og sikrer kvaliteten, når knogler og sener tages fra donorerne. Århus Sygehus gennemfører hvert år ca. 500 ledbåndoperationer i knæene, hvor det ofte er nødvendigt at implantere sener fra en donor. Oprettelsen af vævsbanken er blevet mulig gennem en bevilling på en million kroner fra Region Midtjylland. ■

Hofteopererede sendes hjem foran fjernsynet

Videotelefoni, tegnefilm og genoptræningsvideoer på fjernsynet hjemme i stuen kan måske forkorte indlæggelsestiden for patienter, der har fået en ny hofte.

Tekst: Anne Domino
Foto: Tonny Foghmar

Ja, det ligner lidt en fysikopgave, siger læge og ph.d.-studerende Martin Vesterby ved Regionshospitalet Silkeborg, med et blik ned i den kasse af birkefinér, som han er ved at vise frem.

Nede i kassen vrir det med ledninger, dioder og printplader. Men så snart låget er sat på kassen, ligner den en radio i retrostil, som passer fint ind i de fleste hjem.

Kassens neutrale udseende er ikke tilfældigt. Som led i et forsøg skal den nemlig lånes ud til patienter, der skal have en ny hofte. Hoftepatienter er ofte ældre mennesker, for hvem nymodens computere med blinkende lamper og et virvar af knapper kan virke skræmmende. Men kassen i bølgefinér er faktisk en computer, som blot er pakket ind på en tillidsvækkende og neutral måde.

Når kassen bliver sluttet til et tv og en internetforbindelse, kan

patienten ved hjælp af en simpel fjernbetjening zappe sig frem til informationer om den forestående hofteoperation og finde videoinstruktioner med de genoptræningsøvelser, som skal laves efter operationen.

Computeren i kassen kan også sætte patienten i video-forbindelse med en læge eller sygeplejerske på Regionshospitalet Silkeborg. Det kan være nyttigt, hvis der for eksempel opstår tvivl om, hvorvidt operationssåret ser pænt ud efter operationen.

Hele idéen med kassen og forsøget er, at kassen måske kan gøre det forsvarligt at sende hoftepatienter hjem allerede dagen efter deres operation.

– Jeg vil gerne sende folk hjem fra hospitalet, så snart de er klar til det. Det er slet ikke så tosset at komme hjem til sig selv efter en operation, hvis bare man kan overskue det. Det er sjældent, at folk sover bedre på hospitalet, end de gør derhjemme. Men den skumle bagtanke med projektet er selvfølgelig at spare penge, siger Martin Vesterby.

Normalt er hoftepatienter indlagt to-tre dage efter operationen. Et døgn i et hospitalsseng koster cirka 3500 kroner, så hvis der kan skæres et par dage af indlæggelsen efter operationen, så er der penge at spare. Og det er derfor,

døgnhofteprojektet, som det er blevet døbt, er sat i søen.

Mindre angst

De patienter, som deltager i forsøget, får udleveret kassen en uges tid før, de skal på operationsbordet. Når kassen er tilsluttet fjernsynet, kan patienten læne sig tilbage i sofaen og i ro og mag se en tegnefilm om, hvordan en hofteoperation foregår.

– Patienterne har mulighed for at uddanne sig selv til den operation, de skal have foretaget. De kan høre, at det larmer lidt og se, hvad den sygeplejerske, som sidder ved siden af dem under hele operationen, foretager sig. Patienter, der er velinformerede, er mindre angst, forklarer Martin Vesterby.

Patienterne kan også på forhånd stifte bekendtskab med de genoptræningsøvelser, hospitalet anbefaler dem at lave efter operationen. Øvelserne ligger i boksen som små videofilm. Det samme gør en række film, som viser, hvordan man efter operationen rejser sig fra en stol eller kommer ud af sin seng uden at skade det nye hofteled.

Efter operationen bliver boksen ved hjælp af internetforbindelsen opdateret med detaljerede informationer om den medicin, patienten skal tage. Patienten kan både se billeder af medicinpakningerne, selve pillerne og få at vide, hvor-

OM CARETECH INNOVATION

Caretech Innovation er en fireårig sundheds-it-satsning, der skal sikre den korteste vej mellem forskning, anvendelse og forretning.

Satsningen er finansieret af EU og Vækstforum i Region Midtjylland og er forankret i Alexandra Institut A/S.

Læs mere på www.caretechinnovation.dk

midt
regionmidtjylland

Den Europæiske Union
Den Europæiske Fond
for Regionudvikling
Vi investerer i din fremtid

**Læge og ph.d.-studerende
Martin Vesterby viser
»hjertet« i døgn-
hofteprojektet frem.
En simpel kasse i
birkefinér, som er fyldt
med ledninger og dioder.**

når de skal tage hvilke piller
og hvorfor.

Patientens røntgenbilleder
fra før og efter operationen
bliver også lagt ind i boksen,
så patienten – og nysgerrige på-
rørende – kan se, hvad der er sket.

Populær kasse

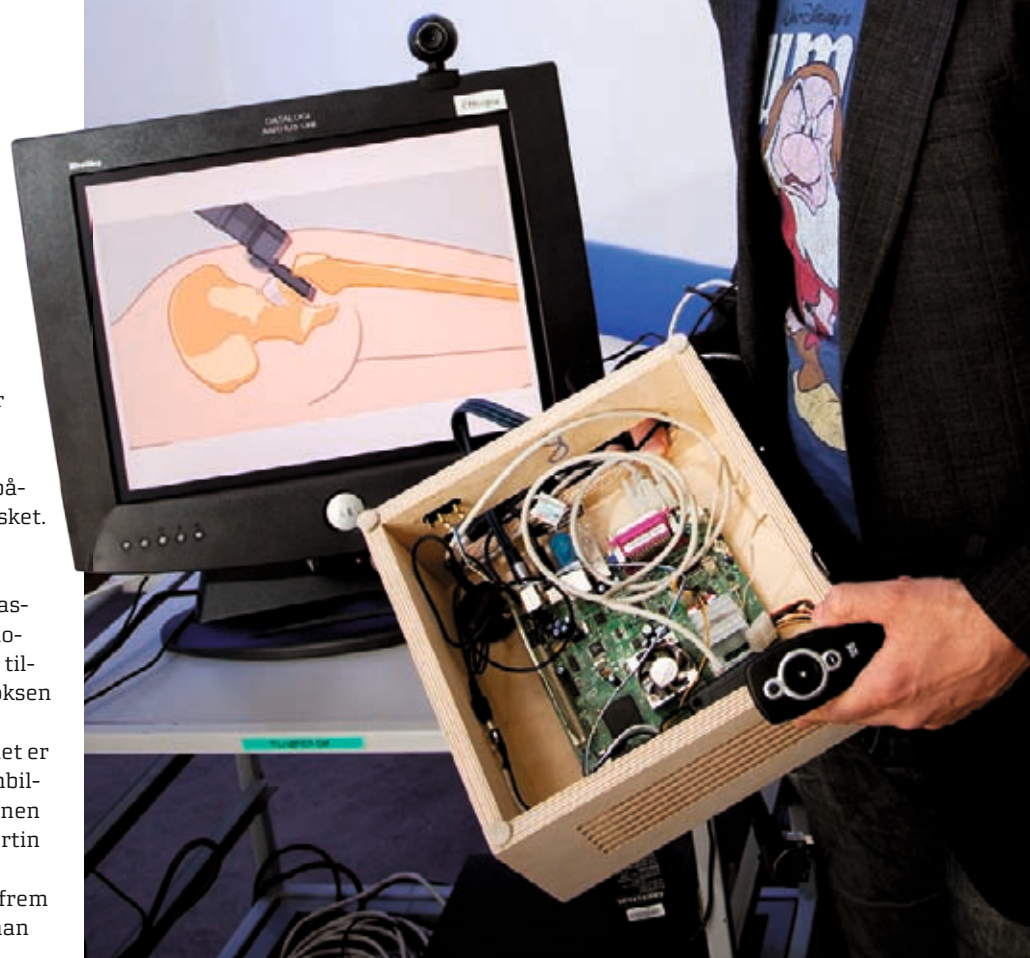
Patienten får lov at beholde kas-
sen i to måneder efter operatio-
nen. Og faktisk har det i nogle til-
fælde været svært at vriste boksen
fra patienterne.

– Patienterne synes jo, at det er
lidt sjovt at vise deres røntgenbil-
leder eller filmen om operationen
frem til familien, fortæller Martin
Vesterby.

Forskningsprojektet løber frem
til 2011, og indtil videre kan man
kun konkludere, at teknikken
virker. Det store spørgsmål er, om
forsøgspatienterne føler sig lige
så trygge og lige så godt behandlet
som de patienter, der har gennem-
gået et traditionelt hofteforløb. El-
lers kan løsningen ikke bruges.

– Mindstekravet er, at de pa-
tienter, der har gennemgået døgn-
hofteforløbet, føler sig mindst lige
så trygge og godt behandlet som
de, der har gennemgået et tradi-
tionelt forløb med længere indlæg-
gelsestid, siger Martin Vesterby.

Døgnhofteprojektet er et forsk-
ningsprojekt under den treårige
sundheds-it-satsning Caretech In-
novation. ■

ET TYPISK DØGNHOFTEFORLØB

14 dage før operationen:

Patienten får udleveret kassen med informationer om operation og genoptræningsforløb.

Tirsdag: Operation.

Onsdag: Patienten udskrives og sendes hjem.

Torsdag: Patienten fører den første videosamtale med en læge eller sygeplejerske på hospitalet.

Fredag: En fysioterapeut besøger patienten i hjemmet og sørger for, at genoptræningsøvelserne bliver udført korrekt efter videoinstruktionen i kassen.

Weekend: Patienten kan kontakte hospitalet og føre en videosamtale om nødvendigt.

Mandag: Patienten har en videosamtale med hospitalet.

To måneder efter operationen:

Patienten afleverer kassen tilbage til hospitalet.

- Det er da alle tiders!

67-årige Mona Hansen er begejstret for den nye teknik, som gør det muligt at udskrive hoftepatienter hurtigt.

Hospitalet er gode, men hjemme er nu engang bedst. Det er 67-årige Mona Hansen slet ikke i tvivl om. Hun var derfor ikke svær at overtale, da læge og ph.d.-studerende Martin Vesterby fra Ortopædkirurgisk Afdeling på Regionshospitalet Silkeborg opfordrede hende til at deltage i døgnhofteprojektet.

Projektet går ud på at teste, om det er forsvarligt at udskrive patienter blot et døgn efter, at de har fået en ny hofte. Til gengæld for den korte indlæggelsestid bliver patienten udstyret med en computer i en kasse, der kan kobles til fjernsynet og give patienten alle de informationer, vedkommende får brug for både før og efter operationen. Boksen gør det også muligt at foretage videoopkald til hospitalet.

Og Mona Hansen var med på at give det et forsøg. Hun har tidligere fået en ny hofte, så hun vidste godt lidt om, hvad hun gik ind til.

– Og man skal da prøve det nye, var hendes indstilling.

Hele familien så film

14 dage før operationen fik Mona Hansen kassen installeret i stuen.

Hun kiggede først på den tegnefilm, der viser, hvordan en hofteoperation foregår.

– Vores datter kom herhen og så filmen, så hun vidste, hvad der skulle foregå, fortæller Mona Hansen, der også bænkedede både børnebørnene og sin mand Vilhelm foran fjernsynet, så de kunne se tegnefilm.

– Det var en fin film. Og det, at det var en tegnefilm, gjorde, at det

Tekst: Anne Domino

Foto: Tonny Foghmar

ikke så særligt dramatisk ud, husker Vilhelm Hansen.

Efter operationen studerede Mona Hansen både genoptræningsvideoerne, sit personlige medicinskema og røntgenbillederne fra før og efter operationen.

– Det var ret fantastisk at se, hvor slidt min hofte var inden operationen. Og hvordan det hele bag efter er blevet rettet op, fortæller Mona Hansen, der har følt sig tryk under hele forløbet.

– Jeg fik for eksempel krampe i benet på et tidspunkt, men så kunne jeg bare tænde for fjernsynet og kassen og se, hvad jeg kunne gøre ved det. I stedet for at blive bange. Der var helt sikkert oplysninger i kassen, som jeg godt kunne have brugt under min første operation, fortæller hun.

Video - video

Et par videoopkald mellem Mona Hansens hjem og Regionshospitalet Silkeborg blev det også til.

– En af gangene talte jeg med Martin (Vesterby, læge på Regionshospitalet Silkeborg red.), og han sagde: »Jamen, du er jo oppe at stå, Mona!«. Det kunne han jo se, fordi vi var i videoforbindelse, fortæller Mona Hansen, der gerne anbefaler døgnhofteforløbet til andre.

– Jeg synes ikke, jeg behøvede at være på hospitalet i flere dage efter operationen. Det er stressende at være på et hospital, for der sker noget hele tiden. Derfor ville jeg hellere hjem, siger Mona Hansen.

Og hofte? Ja, den fungerer nu, som den skal. ■

Mona Hansen er på benene igen efter en veloverstået hofteoperation med brug af den helt nye teknik.

Meget mere end blomster!

Koncerter, shows med Jungledyret Hugo og ferie for hele familien...

Weekendophold eller miniferie inkl. vand-land & blomsterpark

Masser af aktiviteter, bl.a. fiskesø, bowling, tennis, togtur, sportshal, lasergame, akt. gård, mini-, short- og fodboldgolf...

Egen cam. vogn fra kr. 898,-
Familieltelt fra kr. 1298,-
Hytte fra kr. 1698,-

Priserne gælder for 4 personer

Book online og spar 200 kr. på alle ferier. Brug bookingkode 1010

Se mere på www.jesperhus.dk

Resort
JESPERHUS DK

- Vilde med børnefamilier

Tlf. 9670 1400

Magasinet MIDT har sat jagten ind på Region Midtjyllands kulinariske identitet. Har du en opskrift og/eller en historie om en ret eller et fødevarerprodukt fra din egn, så kontakt redaktionen på magasinetmidt@rm.dk eller på telefon 8728 5812.

Lækkerier i Lemvig

Lemvig skal på det gastronomiske landkort. Det er ambitionen bag restaurant LUNA, der på et år har skabt en ny madoplevelse på kanten af Limfjorden.

Tekst: Lone Mørup
Foto: Restaurant Luna

Han er ung, ambitiøs og er nu havnet på kajkanten i Lemvig.

På bare et år har den nybyggede restaurant Luna markeret sig som et nyt spisested, der både tiltrækker turister, lokale og en lang række fester.

Det er den daglige leder, Søren Kousgård, der har sat sig for at skabe en ny madoplevelse i det nordvestlige Jylland.

– Der er masser af muligheder i Lemvig, og når der sidder 200 mennesker i solskin på vores terrasse, så bliver jeg bekræftet i, at alt kan lade sig gøre – også at skabe et spisested af høj klasse i Lemvig, forklarer Søren Kousgård, som er i køkkenet for at forberede menuen til et bryllup i den kommende weekend. Der skal laves indbagt oksemørbrad, og de store mørbrad bliver med kyndig hånd og i et kvikt tempo pakket ind i butterdej.

Kongelig kok

Tempoet er et kendetegn for Søren Kousgård, som har nået meget i sit 29-årige liv:

LUNA OG VÆKSTHUS MIDTJYLLAND

Restaurant Luna er ejet af Allan Laursen fra Lemvig, og den daglige drift har fra første dag været lagt i hænderne på Søren Kousgård, der flyttede til Lemvig for netop at få lov til at sætte et unikt præg på et nyt spisested.

Restaurant Luna har gennem Væksthus Midtjylland fået en såkaldt Vækstpakke. Vækstpakken bevilges til virksomheder med vækstambitioner og potentiale, og giver virksomheder mulighed for at købe specialiseret bistand hos eksterne rådgivere. Restaurant Luna har gennem Vækstpakken fået etableret en hjemmeside, der allerede nu videreudvikles med en webshop. Det giver skoler institutioner og virksomheder mulighed for at bestille mad ud af huset direkte via restaurantens hjemmeside.

Uddannet på hotel Legoland, dansk mester i desserter, dommer ved internationale konkurrencer, køkkenchef på Island, iværksætter og indehaver af en chokoladefabrik, og mangeårig kok til forskellige royale selskaber.

– Jeg har lavet mad til kronprinsparrets bryllup, til Dronning Margrethes 65 års fødselsdag, til en række private fester i kongehuset og har flere gange været med som kok, når regentparret har været på ferie i deres jagthytte i Trend.

Det er selvfølgelig gode oplevelser, men selvom de er søde og rare mennesker som de fleste andre, så har det nok skærpet mine krav til kvalitet, for til en royal fest skal alt være perfekt. Og den ambition kan man jo tage med sig videre i sit daglige arbejde, forklarer Søren Kousgaard, mens han forsvinder ind i restaurantens kølerum for at hente friske grøntsager til en frokostret, der skal forberedes til gæster, som netop nu sidder inde i restauranten.

Mad til hele Vestjylland

Det er præcis et år siden, den nybyggede restaurant i maritim stil stod færdig og parat til at tage imod gæster. Men det unge team, der regerer i både køkken og kontor, fik lynhurtigt vokseværk og drømmen om, at levere mad til et langt større område, tog form.

– Det er nok de færreste, der for alvor holder af deres madpakker, både af smøre dem, men også at bruge sin frokostpause i selskab med en flad klemme med leverpostej.

Vi har jo køkkenet til at lave mad til mange, og det kan vi lige så godt udnytte hele dagen i stedet for at nøjes med at lave mad til gæster i restauranten, forklarer Søren Kousgård ganske pragmatisk.

Smørbagt torsk med petit pois puré og baconsky

Til fire personer

- 800 gram torskeryg
- 20 gram smør
- 400 gram frosne ærter
- 1 dl fløde
- 10 gram smør
- 4 skiver bacon
- 100 gram smør

Bacon lægges direkte ovenpå hinanden og fryses ned - gerne på et skæbræt. Når skiverne er bundfrosne tages de ud af fryseren og skæres i små, fine firkanter. Firkanterne ristes af på en tør pande, der tilsættes smør, når baconet har taget lidt farve.

De frosne ærter blanches kort i kogende vand (tilsat salt). Ærterne blendes til en semi-glat masse med fløde, smages til med salt og monteres med smør inden servering for at holde på den fine grønne farve.

Torsken skæres i passende stykker og lægges på en smurt plade. Fisken drysses med salt og peber, og der lægges en god klat smør på toppen. Torsken skal have cirka 6 minutter i en 180 grader varm ovn.

Retten anrettes i dyb tallerken.

Tip:

Man kan tjekke, om en fisken er færdig ved at lægge et lille pres på fisken med flad hånd - hvis den skiller i lamellerne er den færdig.

►► Interessen for frisk frokost fra Lemvig har været overvældende. Og da holdningen på restaurant Luna på havnen i Lemvig er, at alt kan lade sig gøre, så er der nu virksomheder i både Herning, Ikast, Ulfborg og Holstebro, som mindst én gang om ugen får serveret lun frokost.

– Vi har haft forespørgsler fra Århus, men selvom jeg nødigt siger nej til noget, så vil vi ikke kunne køre til Århus og levere mad i den kvalitet vi gerne vil, så smer-

tegrænsen er ved 70 kilometer fra Lemvig, men der er også mange virksomheder indenfor denne radius.

Ingen snak om udkant

Hvis man tager et kig ud over Region Midtjylland, så ligger Lemvig ifølge kortet i udkanten af regionen. Men spørger man de ansatte på restaurant Luna, så giver geografien ingen begrænsninger.

– Selvfølgelig er vi langt fra de helt store byer. Men til gengæld

har vi en helt unik natur og udsigt, som vi allerede nu kan fornemme, at folk gerne vil køre langt for at besøge. Og så er der jo masser af udviklingsmuligheder. Man kunne forestille sig en husbåd i havnen til overnattende gæster. Samtidig drømmer vi om at arrangere kurser i madlavning, og om at udvide vores isfabrik. Så jeg synes mulighederne er mange, og de står helt åbne, hvis bare man griber dem, mener Søren Kousgaard. ■

Quiz dig klogere på regionen

5 point	4 point	3 point	2 point	1 point
---------	---------	---------	---------	---------

Den lidt lette

By 	Ligger i Nordvestjylland	Lille landsby i Gudum Sogn	Komikeren Jan Elhøj har været der	Har en langt større navnebror i udlandet	Har ikke noget Eiffeltårn
Kendt midtjyde 	Født i 1936	Journalist og mor til to	Bor i Lemvig	Har flere gange modtaget prisen Danskernes Yndlingsforfatter	Har blandt andet skrevet Klinkevalsen
Natur 	En lavning dannet allerede i istiden	Tidligere del af det fjordsystem, der delte Djursland i to	I 1870-erne delvist omskabt til landbrugsområde ved stort afvandingsprojekt	Hjemsted for oddere	Ligger på Djursland
Virksomhed 	Virksomheden sejler bare derudaf!	Fejrer 400 års jubilæum i år	Kunderne bliver betjent efter behov	Har adresse i Udbyhøj	Besejler en af Danmarks korteste færgeoverfarter
Bygningsværk 	Bygningsværk i beton og stål	Ligger i Vestjylland	En del af bygningsværket ligger under vandet	Del af et 5.500 kilometer langt fæstningsværk	Bygget af tyskerne under 2. verdenskrig
Seværdighed 	Bygget af landsdommer Frederick Schinkel	Opført i 1787	Har et tårnagtigt midterparti	Ligger i nærheden af Viborg	Hjemsted for Det Danske Forfatter og Oversættercenter

Den noget sværere

By 	Ligger i Norddjurs Kommune	Cirka 45 kilometer fra Randers	Har stadion, kirke og eget vandværk	Har cirka 500 indbyggere	Har en navnebror på Sjælland
Kendt midtjyde 	Født i 1259	Fik muligvis sit navn, fordi han havde tics ved øjnene	Bisat i Viborg Domkirke	Far til Erik Menved	Blev myrdet i Finderup Lade
Natur 	En del af området er fredet	Skabt af smeltevand	Hjemsted for grøn kølleuldsmed og damflagermus	Navnet henviser til Danmarks længste å	Stærkt omdiskuteret på grund en motorvej
Virksomhed 	Er en af Danmarks største af sin art	Lever af aktiviteter på vand	Direktøren hedder Bjarne Mathiesen	Rummer bulkterminal og tungløfterterminal	Ligger i smilets by
Bygningsværk 	Indviet i 2002	Cirka 17 kilometer lang	Er et temmelig fladt bygningsværk	Skal efter planen føres videre helt til Århus	Binder Herning og Bording sammen på en hurtig måde
Seværdighed 	Vurderet til mange millioner kroner	Sænkes om natten ned i jorden	Skabt af Alberto Giacometti	Står foran et tidligere rådhus i Vestjylland	Går i folkemunde under navnet »Maren å æ Woun«

Paris

Jane Aamund

Kolindsund

Randers Fjords Færgesfart

Atlantvolden

Hald Hovedgård

Holbæk

Erik Klipping

Gudenådalene v. Silkeborg

Århus Havn

Motorvejen mellem Herning og Bording

Kvinde på kærre

KODEORD: Bogstaverne i de grå felter kombineres, så de danner navnet på en østjysk havneby i Region Midtjylland:

— — — — —

Indsend kodeordet, navn og adresse til **magasinet MIDT, Region Midtjylland, Skottenborg 26, Postboks 21, 8800 Viborg eller på magasinetmidt@rm.dk** senest den 6. september 2010 og deltag i lodtrækningen om tre gavekort til Danske Kroer og Hoteller til en værdi af 1.000 kroner pr. stk. Kodeordet i sidste krydsord var »Gnags«, og vinderne blev: Mette Sejrup Hansen, Horsens, Karen Clausen, Grenaa og Inge Vedel Sørensen, Bakkevej19, 7840 Højslev.

Risskov Bilferie - Europa til **Lavpris**

Smukke omgivelser

Spar kr. 401,-

499,-

Nordsjællands perle

I den hyggelige sjællandske by Helsingør i skønne grønne omgivelser ikke langt fra centrum ligger **Bymose Hegn Hotel*****. Her kan I slappe af bl.a. i poolen og saunaen efter begivenhedsrige dage i Nordsjælland. Helsingør er en hyggelig og meget dynamisk handelsby med et hyggeligt byliv og mange små specialbutikker, hvor I kan gøre jer et anderledes køb. Ikke langt fra hotellet finder I spændende slotte som Kronborg og Fredensborg, samt hovedstaden København.

Opholdet inkluderer:

- 2 overnatninger
- 2 x morgenbuffet
- Swimmingpool & sauna
- Gratis parkering
- Trådløst internet

5 nætter
1.199,-

Ankomst alle dage i skolernes ferier

Ankomst: Fredag & Lørdag

Dejlig beliggenhed

Spar kr. 486,-

999,-

Weekend i Berlin

Det nye designhotel **Andel's Hotel Berlin****** ligger perfekt placeret i udkanten af Berlins centrum, men med nem adgang til off. transport, så det er nemt at komme helt ind til byens mange seværdigheder. Brandenburger Tor, KDW, Gedächtniskirche, Kurfürstendamm, Checkpoint Charlie og Alexanderplatz er blot nogle af de mange seværdigheder, I skal se. Samtidig byder den spændende hovedstad på kultur, historie, shopping og restauranter i verdensklasse.

Opholdet inkluderer:

- 2 overnatninger
- 2 x morgenbuffet
- Nyt designhotel
- Adgang Wellness
- Adgang Fitness

Super udsigt fra hotellet

Bemærk der er sæsonstillæg i perioder

Ankomst: Fredag & Lørdag

Spar kr. 301,-

699,-

Kulturelle Bremen

Centralt placeret i den pulserende storby Bremen, ca. 270 km fra grænsen, ligger **Mercure Hotel Hanseatic*****. Fra hotellet har I nem adgang til alle byens spændende oplevelser. Den 1200 år gamle hansestad er meget populær og kombinerer det bedste af historie, tradition og kultur. Besøg det prægtige rådhus på den historiske markedsplads med den kendte Roland-figur begge fra år 1404, byens ældste kvarter Schnoor og de verdensberømte Bremer bymusikanten.

Opholdet inkluderer:

- 2 overnatninger
- 2 x morgenbuffet
- 2 x 3 retters menu/buffet
- 1 x velkomstdrink
- Gratis parkering

Eventyrbyen Bremen

Prøv 3 nætter kr 999,- / 4 nætter kr. 1299,-

Ankomst: Alle dage

Spar kr. 244,-

1.699,-

Slotsferie i Meisdorf

Smukke **Parkhotel Schloss Meisdorf******, bygget i 1769, ligger i naturskønne omgivelser i Harzen. Harzen er kendt for den smukke natur og heksemyterne. Besøg Thale med hekseandsepladsen eller Blocksberg, der var hekseens festplads på Valborgsaften. Bindingsværkhusene i Quedlinburg og den gamle bymidte i hansestaden Goslar er steder, der skal ses i Harzen. I opholdet er der 20 min. massage, samt 20% rabat på andre wellnessbehandlinger.

Opholdet inkluderer:

- 4 overnatninger***
- 4 x morgenbuffet
- 1 x 4 retters menu
- 20 min. massage
- 3 x 3 retters menu
- 1 x velkomstdrink
- Rabat på Salzlandcenter
- Fri adgang til pool/sauna

Kurskat 0,9 € pr.person/dag betales på hotellet

Højsæsonstillæg og tillæg for 4* værelse

Ankomst: Alle dage.

Udendørs swimmingpool

Spar kr. 280,-

1.249,-

Ved Velencesøen

Velencesøen er et ideelt feriested for hele familien med en central beliggenhed mellem hovedstaden Budapest og Balatonsøen og **Hotel Viking***** ligger blot 400 meter fra søen. Velencesøen anses for at være Europas varmeste sø om sommeren, hvor vandtemperaturen kan nå helt op på 28 grader grundet det lave vand og det varme klima. Derfor er området ved søen også et utroligt populært rejsemål for ungarnere selv. Brug en dag i Donau's perle Budapest.

Opholdet inkluderer:

- 7 overnatninger
- 7 x morgenbuffet
- 400 m fra Velencesøen
- Dejligt ferieområde
- Besøg Budapest

Tennisbaner

Børn op til 15 år til 50% af prisen

Ankomst: Alle dage

De Østrigske Alper

Spar kr. 100,-

1.499,-

Forår/sommer i Tyrol

Westendorf ligger fantastisk flot på et solfyldt bjergplateau i byen Westendorf i Østrig. Her bor I på **Hotel Alpenhof*****. Byen er kåret til den skønneste, grønneste og mest blomstrende landsby i Europa i 1998 - og det er den stadig! Mellem bjergene finder I grønne græsgange, blomster, søer og alpebyer. Her er rig mulighed for at vandre og cykle i de smukke omgivelser. Overalt mødes I med et hilsende „Grüss Gott“. Velkommen til skønne Østrig.

Opholdet inkluderer:

- 5 overnatninger
- 5 x morgenbuffet
- 4 x 3 retters menu
- Turistmål i 150 år
- Den grønne by

Ægte østrigsk stemning

Mulighed for ophold med 3 eller 4 nætter

Ankomst: Alle dage

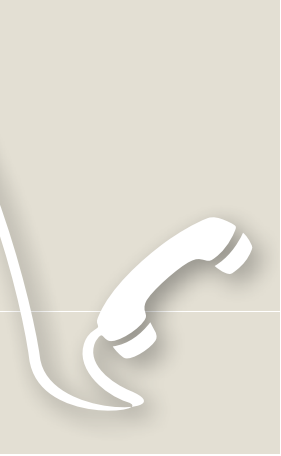
- Gode børnerabatter
- Mulighed for flere dage
- Mindst inkl. slutrengøring
- Ekspeditionsgebyr kr. 49,-
- Forbehold for udsolgte datoer
- Dansk rejsearrangør gennem 17 år

RISSKOV TRAVEL PARTNER

Læsertilbud
oplys/tast
bestillingskoden:

MIDT

Se mere og bestil døgnet rundt **www.Risskov-Bilferie.dk** eller ring **70226600**

Vigtige numre

Skottenborg 26 . Postboks 21 . 8800 Viborg
Tel. 8728 5000 . Fax 8728 5001
kontakt@regionmidtjylland.dk . www.regionmidtjylland.dk

Lægevagten 7011 3131

Akut lægehjælp uden for din egen læges åbningstid
Husk, at du skal ringe og lave en aftale med lægevagten, før du møder op i konsultationen.

Ring 1-1-2 (ambulance)

Ved ulykker og livstruende situationer skal du ringe 1-1-2

Skadestuen

Kommer du til skade, kan du blive behandlet på skadestuen. Men du skal altid ringe først.

Den østlige del af Region Midtjylland

Bor du i den østlige del af Region Midtjylland skal du ringe 8731 5050.
Kommunerne i den østlige del af Region Midtjylland: Randers, Norddjurs, Syddjurs, Favrskov, Silkeborg, Århus, Skanderborg, Odder, Horsens, Hedensted og Samsø.

Den vestlige del af Region Midtjylland:

Bor du i den vestlige del af Region Midtjylland skal du ringe til egen læge.
Har din egen læge lukket, skal du ringe til lægevagten 7011 3131.
Kommunerne i den vestlige del af Region Midtjylland: Skive, Struer, Lemvig, Holstebro, Ringkøbing/Skjern, Herning, Ikast-Brandø og Viborg.

Tandlægevagt i Region Midtjylland

Ved akut opstået tandpine eller tandskade uden for din tandlæges normale åbningstid, kan du kontakte Tandlægevagten i Region Midtjylland.
Vagthavende tandlæge kan kontaktes på telefon 4051 5162
fredag kl. 18.00 - 19.00, lørdag, søndag og helligdage kl. 10.00 - 11.00 samt kl. 12.00 - 13.00.

Patientkontoret 8728 4870

Mandag-torsdag kl. 10-12.
Information og rådgivning om patientrettigheder, frit sygehusvalg, ventetider m.m.

Kørsel til og fra hospitalet

Patienter skal normalt selv sørge for at komme til og fra hospitalet i forbindelse med indlæggelse, udskrivning, ambulante undersøgelser osv. I særlige tilfælde kan man dog få tilskud til befordringsudgifter eller blive kørt med Region Midtjyllands taxaordning. Spørgsmål om befordring eller befordringsgodtgørelse rettes til Kørselskontoret i Holstebro på telefon 7023 6248. Kontoret har åbent mandag-fredag mellem kl. 8-14.

Sundhedsplejersketelefonen

Småbørnsforældre i Region Midtjylland kan i weekender og på helligdage søge råd og vejledning om akut opståede problemer med småbørn på sundhedsplejersketelefonen 7020 8018. Småbørnsforældre i Århus Kommune skal benytte 7020 8008.
Telefonerne er åbne fredag, lørdag, søndag og helligdage kl. 17-20.

“Der er ikke noget midt imellem, når man er kirurg”

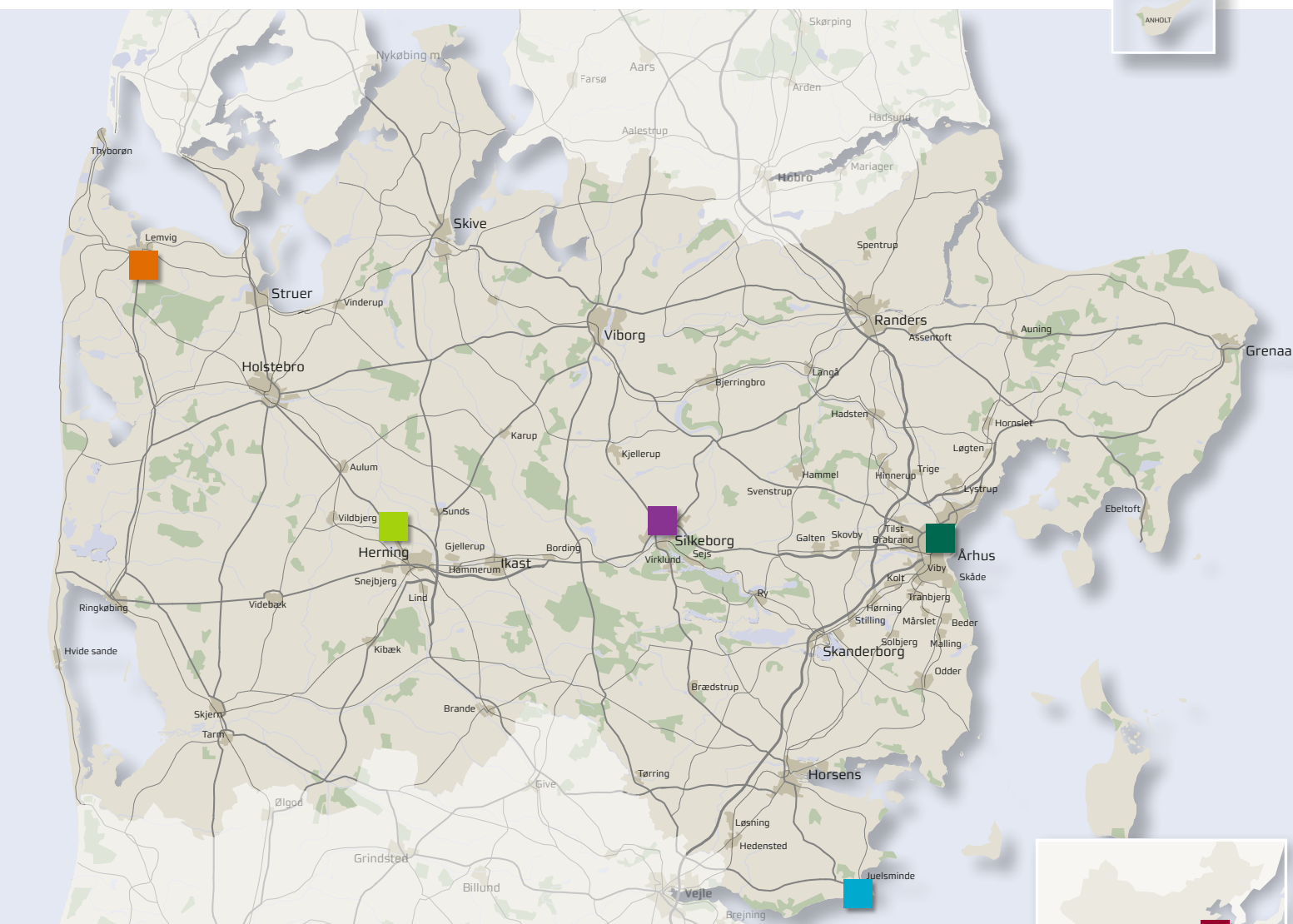
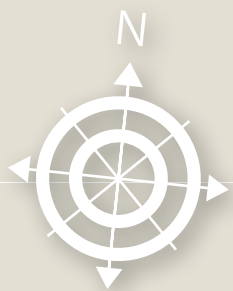
På Århus Universitetshospital Skejby er Gitte Møller Hvistendahl, speciallæge i kirurgisk urologi, glad for at kunne hjælpe børn med urinvejssygdomme. Og mellem operationerne giver forskningsprojekterne og samspillet med andre højt specialiserede læger det brændstof, der løfter jobbet fra meningsfuldt til vanedannende.

et arbejde med hjerne og hjerte

midtjob
.dk

Region Midtjylland arbejder for at fremme muligheden for sundhed, trivsel og velstand hos mere end 1,2 mio. borgere. Det er vores bidrag til velfærd.

Region Midtjylland

 Nyt hospital i Gødstrup, side 6

 Kunst på hospitalet, side 48

 Prøv en elbil – det gør vi, side 18

 Hofteopererede sendes hjem foran fjernsynet, side 54

 Region Midtjylland i Shanghai, side 21

 Lækkerier i Lemvig, side 58

Feriefristelser

I samarbejde med **Magasinet Midt** tilbyder Happydays disse **kør-selv-ophold** til en specialpris, som kun kan fås ved at oplyse rejsekoden "magasinetmidt" ved bestilling.

Bo bedre i Toscana

8 dages ferie på **Hotel Adua** ★★★★★ Montecatini Terme, Italien

Det smukke Hotel Adua er et af kurbyen Montecatini Termes mest velansete hoteller, og her værner man om de lokale traditioner for wellness og forkælelse. Hotellet har en pragtfuld gårdhave, hvor man kan nyde cikadesangen og udsigten til bjergene under en svømmetur i swimmingpoolen – og hotellets store wellnesscenter er centrum for de nyeste trends indenfor spa og wellness. I bor desuden få skridt fra den berømte kurpark med ikke mindre end 9 historiske kurbade, og byen ligger helt centralt i Toscana med alle muligheder for at få det bedste med af regionens bud på kunst, arkitektur, vin og gastronomi. Tag f.eks. turen gennem vinmarker og solglødende landskaber til Firenze (47 km), hvorfra Da Vinci skænkede verden sin kunst.

Børnerabat: Max. 1 barn 0-3 år gratis i forældres seng.
Enkeltværelse 3.999,-.
Afbestillingsforsikring: Pr. voksen fra 135,-

Pr. pers. i dobbeltværelse

2.849,-

Pris uden rejsekode kr. 3.149,-

- 7 overnatninger
- 7 x morgenbuffet
- 7 x 3-retters middag

Ankomst:

Lørdage i perioden
5.6.-23.10.2010.

Værelse med udsigt

6 dage på **Hotel & Weinhaus Gonzlay** ved Moselfloden i Traben-Trarbach, Sydtyskland

Moselfloden hører til verdens små vidundere på ferieområdet, og på dette romantiske ophold bor I på første parket med egen balkon og udsigt til hele herligheden. Familien Schneider tager imod på deres hyggelige hotel, der ligger idyllisk placeret for sig selv ved bredden af Mosel ca. 1 km fra den smukke vinby Traben-Trarbach. Familien er selv vinbønder og en del af en ældgammel tradition for vindyrkning. Husets vinkælder "Alten Pfarrhof" har f.eks. aner tilbage til 1300-tallet, og her skal I smage på husets stolte vintraditioner, mens vinmesteren fortæller anekdoter og skænker fra de enorme træfade under stenhvælvingerne. Nedenfor jeres vinduer flyder turbådene forbi på floden – et vaskeægte Mosel-panorama, I også kan nyde fra hotellets indendørs swimmingpool.

Børnerabat: Max. 1 barn 0-3 år gratis i forældres seng.
Enkeltværelse 2.799,-.
Afbestillingsforsikring: Pr. voksen fra 85,-

Pr. pers. i dobbeltværelse

1.999,-

Pris uden rejsekode kr. 2.299,-

- 5 x overnatninger
- 5 x morgenbuffet
- 5 x 3-retters middag
- 1 x vinsmagning
- Værelse med balkon og udsigt til Mosel

Ankomst:

Juni: 12. 20. 27.
Juli: 11. 18. 25.
Aug.: 1. 17. 29.
Sep.: 12. 19. 26.
Okt.: 3. 10. 17. 24.

Bestil din rejse på

www.happydays.nu
eller ring **70 20 34 48**

Husk rejsekode:
MAGASINETMIDT

Ring hverdage kl. 8:00-15:30

Børnerabat: (v. 2 betalende voksne)
Ekspeditionsgebyr kr. 49,-

Teknisk arrangør: Happydays

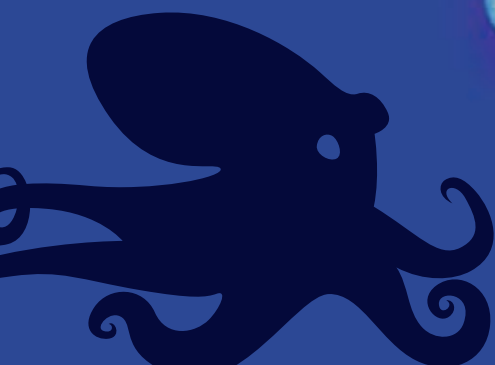
VIND! Gæt en hemmelighed
– gå ind på kattedagcentret.dk

kattedagcentret.dk

DYBE HEMMELIGHEDER

– du kan ikke undgå at blive våd!

Gå på opdagelse
og find havets
overraskende
hemmeligheder...

Kom tæt på de lynhurtige hajer i Danmarks største tropiske hajbassin.

Zzzov med hajerne og få sandheden om havets skræk.

Oplev fisk fra de danske farvande i Oceanariet og se sælerne boltre sig i Lagunen.

Vi afslører hemmelighederne fra havets dyb. Her er oceaner af lærerige aktiviteter og et hav af oplevelser.

Vi glæder os til at vise dig det hele.

ÅBNINGSTIDER

2.1 - 20.6:	10-16 hverdage og 10-17 weekend
21.6 - 11.7:	10-17 alle dage
12.7 - 8.8:	10-18 alle dage
9.8 - 22.8:	10-17 alle dage
23.8 - 12.12:	10-16 hverdage og 10-17 weekend
27.12 - 30.12:	10-17 alle dage

Se lukkedage på kattedagcentret.dk

Kattedagcentret Grenaa
Færgevej 4 · 8500 Grenaa · Tlf. (+45) 86 32 52 00
kc@kattedagcentret.dk · www.kattedagcentret.dk

Dyk selv ned til
de dybeste
hemmeligheder...

Tilmeld dig på kattedagcentret.dk

KATTEGATCENTRET GRENAÅ
– et hav af oplevelser